

DELBÁCSKA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Novisad, Trg Oslobođenja 3. szám. (Wagner palota.) Telefonszám: 137, éjjel 488. Szerkesztő: „Délbácska”, Novisad

NOVISAD, 1928. OKTÓBER 17.

VASÁRNAP

Előfizetési ára: egy hóra 40, három hóra 120, 12 évre 240 és egész évre 480 dinár. Egyes szám ára hétköznap 1:50 dinár, vasárnaponként 2 dinár

És mi lesz velünk?

Jugoszlávia és Magyarország közeledését és igazi kibékülését a legnagyobb örömmel a Vojvodina magyar kisebbsége fogadja. Ez egészen természetes is, hiszen a kölcsönös surlódások, féltékenykedések és torzalkodások arát mindig mi fizettük meg. Bizalmatlansággal néztek bennünket és az annak következményeképpen kifejlődött ellenszenv minden megnyilatkozásunkat nekünk kellett elviselünk. Most azonban amikor a két állam hivatalosan is barátsággal közeledik egymáshoz, meg kell teremteni a két állam népe közötti barátság alapfeltételeit is. Ez pedig nagyon könnyen elérhető. Hivatalos körünknek és az ország közvéleményének meg kell értenie azt, hogy Magyarország népére nézve nem lehet teljesen közömbös, milyen elbánásban részesülnek a Jugoszláviában élő magyarok. Ha odaát látják, hogy itteni fajtásvérek bekes és nyugodt életet semmi sem zavarja, ha gazdasági és kulturális fejlődésük elő sem hivatalos sem más nely akadályt nem gördít, akkor örömmel nyujtják és fogadják a baráti jobbot. Az igazi barátság a két állam között akkor fog bekövetkezni, ha a két nép is egymásra talál; ennek érdekében mindkét oldalon, ha nem is áldozatot hozni, de legalább megértést kell tanusítani bizonyos kérdések iránt. Ez nálunk a kisebbségi kérdés. Eddig is főleg külpolitikai okokra való hivatkozással zárkoztak el a kisebbségi kérdés jogos és természetes rendezése elől és így most, amikor ezek az okok megszűnnek nem lehet továbbra is mostoha gyermekként kezelni a magyarságot.

Országunk félmilliónyi magyarsága sohasem kívánt olyan jogokat, amelyek megadása még csak a legkisebb mértékben is veszélyt jelentettek volna, akár az állam egységére, akár pedig az állam gépezet zavartalan munkájára. A magyarság kívánságait mindig összhangba tudta hozni az állameszmével és jogai teljesítése révén nem annak gyengítését, hanem erősítését kívánta szolgálni. Mi soha mást nem kívántunk, mint azt, hogy itt megelégedt magyar nép éljen; azt hisszük ez nem csak magyar érdek, hanem érdeke az államnak is.

Nem lehet veszélyes az államra nézve, ha a magát magyarnak valló gyermek, anyanyelvén tanulja megismerni az ország viszonyait és történelmet és magyar iskolában tanulja meg az államnyelvet, amelynek tudása érdeke a magyar gyermeknek és az összmagyarságnak. Nem lehet azonban veszélyes az államra nézve az sem, ha a magyar közönség kulturigényei kielégítésére magyar színvonalat látogat, mint ahogy csak az állam érdeke, hogy a földnélküli magyart is földhöz juttassa és ezáltal bizonyítsa azt, hogy saját edesgyermekének tekint. Ha a magyar nép érezni fogja, hogy nem csak más elbánás alá, mint szláv polgártarsa, akkor soha semmi sem fogja másra emlékeztetni csak arra, hogy ez az ország a hazája, az édesanyja, amely nemcsak kötelességeket ró rá, nemcsak áldozatokat kíván tőle, hanem jogokat is ad neki, megbecsüli és szereti.

A magyar nép eddig is mindig tanuljelt adta annak, hogy hű fia hazájának, hát még mennyivel inkább fogja ennek bizonyosságát adni akkor, amikor látja, hogy nemcsak ő lojális, hanem a hatalmonlevők is lojálisak vele

Még nincs kormány

A király elfogadta a kormány lemondását Nincsic negyedfél óráig tartó kihallgatása — A radikálisok tegnap nem tárgyaltak Rádiccsal — A horvát parasztpárt a szlovénéppárt kormányba lépése ellen

Beográdból jelentik. Rádics István, aki pénteken késő este újabb feltételeket terjesztett Uzunovics Nikola miniszterelnök elé, ezzel teljesen felborította a helyzetet, mivel az nem fogadhatta el azokat. Később Rádics már visszavonta volna ezeket, de a helyzet akkor már nagyon kiélezett volt és így a visszavonulás nem járt eredménnyel.

Tegnap délelőtt a legfontosabb esemény Nincsic Momcsilo külügyminiszter kihallgatása volt. Tíz óra körül a külügyminisztérium palotájába ment Bodrero olasz követ és dolgozószobájában felekezett a külügyminisztert. Rövid tanácskozás után Nincsic Momcsilo elment a királyi palotába, ahol Őfelsége kihallgatáson fogadta. Az olasz követ a nettunói konvenciók ratifikálása iránt érdeklődött a külügyminiszternél.

Nincsic Momcsilo kihallgatása féltizenkét órától délután három óráig tartott. A felülnő hosszú ideig tartó kihallgatás után Nincsic hívei azt hitték, hogy miniszterelnökké való designálása már megtörtént. Ez azonban még nem következett be.

Őfelsége tegnap délután fogadta el az Uzunovics kormány lemondását és ezért politikai körökben azt hitték, hogy Őfelsége még a délután folyamán megkezdi a kihallgatásokat. Trifkovic ezért tegnap egész délután tárgyalta a radikális párt tagjaival, hogy ha esetleg kihallgatásra kérik, informálhassa az uralkodót a radikális párt hangulatáról. Őfelsége tegnap Nincsic Momcsilo külügyminiszteren kívül mást nem fogadott.

A radikális pártban

A radikális pártban mutatkozó ellentétek elsimitását célozták azok a tárgyalások amelyeket Sztanojevic Aca és Trifkovic Márkó folytatott a képviselőkkel. Este azután nyilvánvalóvá vált, hogy ezek a tárgyalások nem jártak eredménnyel és a centrum és jobb oldal közötti ellentétek még mindig nagyon élesek.

Nagy feltűnést keltett az a hír is, hogy Pasics Nikola még mindig nem utazott el Cavtatból, bár hívei háromszor is sürgönyöztek

érte. Pasics késlekedését azzal magyarázzák, hogy minden távirat után a centrum köréből egy másik táviratot küldtek Cavtatba, amelyben közölték Pasiccsal, hogy a kormányválság megoldottnak tekinthető és így nincs jelenléte most feltétlenül szükség.

A Rádics-párt tanácskozása

A horvát parasztpárt tegnap délután a parlamentben levő klubhelyiségében ülést tartott, amelyen Rádics István is résztvett. Az ülésen a párt vezére ismertette a helyzetet és a radikálisok feltételeit, amelyek alapján hajlandók lennének továbbra is együttműködni velük. Végleges határozatot ebben a kérdésben nem hoztak, épen úgy abban sem, hogy melyik párt lépjen még be a koalícióba, a demokraták vagy a szlovén néppárt. A képviselők többsége a szlovén néppárttal való együttműködés ellen nyilatkozott, annál nagyobb rokonszenvvel fogadta azonban a demokratákkal való együttműködés gondolatát.

A radikálisok és radicsék között különben tegnap sem délelőtt sem délután nem volt tanácskozás, sőt még kísérletet sem tettek a párt vezetői arra, hogy egymással találkozzanak.

A politika tegnap reggeli számában azt írta, hogy Rádics pártja és a radikálisok között az állami lobogó miatt teljes szakadás következett volna be. Tegnap mindkét pártban a leghatározottabban megcáfolták ezt és kijelentették, hogy az állami lobogó ügye szóba sem került, mivel azt már rendezte az alkotmány.

Szrszkics és Korosec

A radikális miniszterek tegnap délután három órától nyolc óráig tanácskoztak a miniszterelnökségi palotában. Este fél hét órakor Szrszkics Milán távozott a miniszterelnökségről és a parlament épületébe ment, ahol Korosec Antét kereste és miután megtalálta hosszabb ideig beszélgetett vele. Ezt a találkozást összefüggésbe hozzák azokkal a hírekkel, amelyek arról szólnak, hogy a szlovén néppártot is bevonják a koalícióba. Szrszkics Milán ez alkalommal előkészítette a talajt a néppártnak a kormányba való belépésére.

Kialakulóban a lengyel-német közeledés

Varsóból jelentik: Zaleski külügyminiszter az újságírók előtt kijelentette, hogyha Németország hasonló jóakaratot tanusít a kereskedelmi és gazdasági tárgyalások felújítása kérdésében mint Lengyelország, akkor a kereskedelmi szerződést gyorsan megkötethetik. Lengyelországnak és Franciaországnak — mondotta tovább a miniszter — sohasem voltak támadó

céljai.

Másrészt annyi kötelék fűzi össze a két államot, hogy Lengyelország teljes bizalommal fogad minden lépést, amelyet Franciaország Németországhoz való viszonyának szabályozására megtett. A miniszter kijelentette végül, hogy semmiféle adat nincsen arra, hogy szovjetellenes blokk állana fenn.

szemben. Eddig mindig csak azt hallották, hogy mi legyünk lojálisak, mi azok is voltunk, de szeretnénk, ha velünk szemben is lojálisak lennének.

A két kormány baráti közeledése önkéntelenül is felveti tehát a kérdést, hogy mi lesz velünk, magyar nemzeti kisebbséggel? Velünk

nem békülhet ki a kormány, mert mi nem lehetünk ellenségei, ellenben teljesítheti kéréseinket és ezáltal olyan helyzetet terem, amelyre egyedül és igazán lehet tartós békét és barátságot kötni nemcsak a hivatalos kormányok, hanem a két nép között is. Ez pedig még a hivatalos barátságnál is fontosabb. (t. s.)

Az osztrák kormányválság veszélyezteti a szanálás sikerét

Bécsből jelentik: Hainisch szövetségi elnök tudomásul vette a Ramek-kabinet lemondását. Ugy Rameket, mint a kabinet többi tagját felmentette tisztétől és egyidejűleg megbízta a minisztereket az ügyek átmeneti vezetésével. A lapok rámutatnak arra, hogy a Ramek-kormány lemondása ugyanolyan okok miatt jött

létre, mint a megelőző Seipel-kormány lemondása. Mind a két kormány a hivatalnoksztrájk miatt bukott meg. A tisztviselők ügye, a Neues Wiener Tageblatt szerint csupán egyik kiszakított része annak az általános válsagnak, amely most mindenütt felütötte fejét egy tartománygyűlésen, mint a központi parlamentben.

Három évi fegyházra ítélték a Jelzálogbank noviszádi fiókjának sikkasztó pénztárosát

Két évig rendszeresen sikkasztott, anélkül, hogy az ellenőrzés alkalmával erre rájöttek volna

A noviszádi törvényszék büntetőtanácsa tegnap tárgyalta Szmailovics Szalihnak, az Allami Jelzálogbank noviszádi fiókja pénztárosának bűnügyét. A 25 éves bocskai születésű Szmailovics Szahib 1924 től 1926 július 8-ig 165.702 dinár és 49 parát sikkasztott a noviszádi fiókpénztárából.

A tárgyalást Radulovics Miloje tanácselnök vezette, szavazóbírák pedig Pejovics Vuk és Levakovics Matija voltak. A vádat Pavlovics ügyész képviselte, a Jelzálogbank megbízottja Mogin Vászta dr. volt, a védői tisztet pedig dr. Aradszki Mita látta el.

A vádirat ismertetése után az elnök a vádlottat halgatta ki, aki beismerte, hogy két év alatt 165.702 dinár 49 parát sikkasztott oly módon, hogy a postán érkező pénzek egy részét megtartotta magának, a pénzekre vonatkozó okmányokat pedig elrejtette. A sikkasztott pénzt saját céljaira fordította, mivel fizetése nem volt elegendő.

Az elnök ezután Nikolics igazgatót hallgatta ki és különösen aziránt érdeklődött, hogy milyen volt az ellenőrzés a bankban, ha Szmailovics két évig sikkasztott ilyen meg lehetőségen nagy összeget.

A bizonyítási eljárás befejezése után dr.

Aradszki Mita mondotta el kitűnően felépített védőbeszédét, amelyben rámutatott arra, hogy az ellenőrzés nem volt elegendő a Jelzálogbankban és csak így volt lehető a nagy összeg elsikkasztása. A sikkasztás indítóokát a köztisztviselők mai súlyos anyagi helyzetében látja. A háboru előtt csak elvétve akad sikkasztó köztisztviselő, míg ma, amikor a fizetés még a mindennapi megélhetéshez sem elegendő, nagyon megszorodott a számuk éppen a köztisztviselők nyomoruságos helyzete miatt a legnagyobb tiszteletet érdemlik meg azok, akik a tisztesség útján maradtak. Szmailovics esetében fokozottan áll mindez, kérte tehát a bíróságot, hogy vegye ezt tekintetbe az ítélet meghozatalánál.

A bíróság ezután ítélethozatalra vonult vissza és közel egy órai tanácskozás után hirdette ki ítéletét, amelyben sikkasztás bűntettében mondotta ki bűnösnek Szmailovics Szalihot és ezért három évi fegyházra és öt évi hivatal vesztésre, továbbá az elsikkasztott összeg megtérítésére ítélte. A vizsgálati fogságból három hónapot és nyolc napot beszámított Szmailovicsnak. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, míg az elítélt és védője felebbzett ellene.

Beograd jókedvűen, izgalom nélkül, paprikás viccek kíséretében figyeli a kormányválság fordulatait

Radics a parlamentben tárgyal és nem mutatkozik — Nincsic megbotlik a királyi palota bejáratánál — Ki húzta le a függőnyt a király szobájában

A legújabb kormányválság tegnapelőtt köszöntött be és Beograd — amely pedig szeret izgulni kormányválságok alkalmával — most egészen megszokta ezt a nagy eseményt és izgalom helyett — borsos viccek kíséretében figyeli az eseményeket. Mert figyeli. Minden megszokás ellenére. Mert a beográdi ember szíve legközepe azért politikus, csak éppen kezd rajta is kiütközni a minden fővárosok gamin stílusa, amely szeret grimaszt vágni a legkomolyabb eseményre is. Így kapja meg a fintort csipős viccek formájában a legújabb kormányválság is.

A Sztipica? Vele már igazán keveset törődnek Beogradban. Radicsot különben is tegnap egész délelőtt nem lehetett látni, mert a péntek esti nagy összeveszés után meggondolta magát és párthiveivel elbástyázta magát a parlamenti termekben. A Radics-pártiak tegnap a parlamentben ütötték fel a hadiszállásukat és három miniszteri bársonyszékért sem mentek volna a „Sárga ház” közelébe, amelyben a radikális miniszterek sűrűgtek-forogtak. A kormányválság csak itt látszik meg, az is csak azért, mert kétszer annyi ujságíró, fényképész és — detektív ácsorog, mint máskor. A kijárat előtt egész hadsereg áll, ceruzával és fényképezőgéppel a kezében.

Miniszteri autó érkezik. Trifunovics Misa, a közoktatásügyi miniszter lép ki és csak úgy szemzögből, megrökönyödötten nézi a ceruzás sereget, amely körül fogja.

— Csak annyit mondhatok, hogy tegnap este óta semmi jelentékenyebb esemény nem történt.

Es már siet a lifthez, amely elválasztja a szemfüles riportereket orra elől.

Másik autó. Makszimovics Bóza belügyminiszter. Könnyedén odadobja az ujságíróknak:

— Zdravó! Nista!

Es már el is tűnt a bejáratnál.

A társaság pedig áll és figyel. Sztipica csak nem akar jönni. Ugy látszik, vége a koalíciónak. A dolog lassan kezd unalmas lenni. És amint így néz a társaság az elzuhanó autók után, végre akad egy „szenzáció”, amely felvillanyozza az embereket.

A szembenlevő királyi palota első emeletén megjelenik egy sudár alak, megfogja az ablak függőnyét és lassan kezdi lehuzni. Valaki elküldte:

— A király! Lehuzza a függőnyt!

— Nem a király! Látszik, hogy öregszel, már alig látsz!

— Vége a koalíciónak! — jósolja valaki.

— Ez Radicsnak semmi jót nem jelent!

Es már megint röpködnek a tréfás megjegyzések. A fehér függöny eközben megnyugodott. És míg a kedélyek elcsendesednek, a „Sárga ház” kapujából kilép Nincsic, karofogva egy radikális képviselővel. Pillanatok alatt kisiklik az uton és már megy is át a királyi palota felé. Egy fényképész nekirugaszkodik, eléfut, Nincsic egy pillanatra udvariasan megáll, aztán megy tovább.

— A királyhoz.

— Nem a királyhoz.

Nincsic elhalad a kiskapu előtt. Lassan. Megáll és beszél.

— Látod, nem ment be!

— Ne beszélj, more, Nincsic mindig a főkapu szokott bemenni.

Es csakugyan. Pontosán 12 óra van. Nincsic kezét fog a képviselővel és most már sietve megy a főkapu elé. Az órség előtt egyik lába lecsuszik a magas járdáról, a kezét a levegőbe kapja és így egyensúlyozza ki magát. Lenn az ujságírókorus felzug:

— Megbotlott! Megbotlott Nincsic!

— Rossz jel!

Es mivel más jel nincs a megoldásra, hát ebből a jelből találgatják, hogyan is fog végződni a válság...

Hétfőn mutatkozik be az új magyar kormány

A Betlen István gróf miniszterelnöksége mellett megalakult új magyar kormány a nemzetgyűlés hétfői ülésén mutatkozik be. A kormány ujonnan kinevezett miniszterei Scitovszky Béla belügyminiszter és Hermann Miksa kereskedelemügyi miniszter tegnap délután négy órakor tették le a hivatalos esküt a kormányzó kezébe.

Folyik az új nyomozás a Tisza gyilkosság ügyében

Budapestről jelentik: A Tisza gyilkosság elítélteinek egyikét Sztankovszky Tibort, aki tizenötévi börtönbüntetését a szegedi Csillagbörtönben tölti, ma Budapestre szállították. A fegyencruhas Sztankovszkyt a fegyőrök a főkapitányságra kísérték, ahol Szurbián tanácsos megkezdte kihallgatását. A kihallgatást, amely a késő esti órákig tartott, holnap folytatják.

Megszűnik a benzin az autóforgalomban

Egy jugoszláv mérnök korszakalkotó találmánya — Noviszádon is bevezetik a benzinhelyettesítő anyagot

Egy zagrebi mérnök korszakalkotó találmánnyal lép meg a nyilvánosságot, amely bizonyára óriási változásokat fog előidézni az automobil forgalomban. A mérnök olyan anyagot talált fel, amely teljesen helyettesíti a benzint s találmánya értékesítésével és forgalomba hozatalával Arko Vladimir zagrebi gyárost bizta meg Az éter és szesz kombinációból készült anyag egyik legfontosabb előnye, hogy körülbelül ötven százalékkal olcsóbb, mint a benzin s nemcsak az uccai autók közlekedésben, hanem mezőgazdasági gépeknél is alkalmazható, elsősorban a traktoroknál és benzinhajtásra berendezett üzemekben. Az új anyagot a napokban próbálta ki egy szakemberekből összeállított bizottság, amely a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott az új találmányról.

A benzinhelyettesítő anyag kilónként öt dináros árban kerül forgalomba s ha tekintetbe vesszük, hogy a benzin ára ezidőszent 11—12 dinár, az autók költsége a felére redukálódik. De olcsóbbá válik a mezőgazdasági munka és minden olyan iparüzem, amely benzinszolgáltatásra van berendezve.

Az Arkó cég Bulgária, Görögország és Törökország részére is megkapta a teljesítési koncessziót s már a napokban megkezdte a benzinhelyettesítő anyag forgalombahozatalát az egész országban.

A Vajdaság részére a noviszádi Dimovics cég kapta meg a szenzációs találmány vezérképviselését.

A benzinnagykereskedők és vállalatok természetesen nagy megrökönyödéssel fogadták a zagrebi mérnök találmányát, amely veszedelmes versenytársnak szegődött az amerikai benzin cégekkel szemben is. A nagy harc tehát rövidesen megindul, pro és contra vélemények hangzanak el s a küzdelem eredménye csak az lehet, hogy a benzin ára leszall addig a mélypontig, amíg ismét felveheti a versenyt a benzinhelyettesítő találmánnyal.

— Sikerral járt a franciaországi konszolidációs kölcsön jegyzése. Párisból jelentik: Mint a lapok közlik, tegnap lezárták a törlesztési pénztár céljait szolgáló hárommilliárdos francia konszolidációs kölcsön jegyzését. Hirszerint a kölcsönt teljes összegében jegyezték.

— Gyomor, bél- és anyagcserebetegknél a természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így lehetővé teszi, hogy az egészséges tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József viz különösen érelmeszesedésnél igen hasznos bélszabályozó szer. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

A szerb nemzeti irodalom bölcsőjét Budán ringatták

Negyedfélszázados jubileumához közeledik a budapesti egyetemi nyomda
itt jelentek meg az első szláv könyvek

— Budapesti levél —

Mohács után ötvenegy évvel, 1577-ben nyomdát alapítottak Nagyszombatban. A könyvnyomtatásnak nem első officinája ez. Az első magyar nyomdát, mely harmadik volt a világ könyvnyomtató műhelyei közt, 1473-ban, Mátyás király korában állította fel Hess András, kit Kara László, a nagy király kancellárja hozott fel Budára az olasz Subiacóból. Az egyetemi nyomda tehát nem első, de legrégebb élő történelmi nyomdája Magyarországnak. A világ féllábal jóformán még a középkorban áll, mikor Magyarországon könyvnyomdát rendeznek be hosszú életre, mert hiszen ez a nyomda azóta is megszokás nélkül működik. Hírét mindenki ismeri: a Magyar Királyi Egyetemi Nyomdáról van szó. Ez a nyomda és munkássága jelentős fejezetét alkotja nemcsak a magyar, hanem az egész kultur-világ művelődéstörténetének, s ez a nyomda jövő évben ünneplő alapításának negyedfélszázados évfordulóját.

Százötven éve áll az Egyetemi Nyomda azon a helyén, ahol a minap meglátogattuk. Fenn a várban, az öreg iskola-téren, melynek egykor Szent Miklós-tér volt a neve.

Belépünk a kapun s az ódon lépcsőn felhaladva, az első emeleten találjuk a nagy szedő- és géptermet. Ott tűnik mindjárt szemünkbe az a Napoleon korabeli szép kézisajtó, mely angol gyárból került ki száz évvel ezelőtt. Aztán átmelegyünk az anyagszertárba, melyben a nyomda kincseit őrzik, régi rajzoló és metszőművészek kezemunkáját: fametszeteket, rézmetszeteket és gyönyörű vágású betűket. Ezeket a száználvanéves betűtípusokat szedőgépre dolgoztatják fel most Angliában. A nyomda így a saját régi alapjain fejlődik tovább s megőrzi egyéniségét.

A könyvkötőműhelyben a legmodernebb gépek rég kiszorították már a fából csinált régi préseket, melyeknek egy-egy példányát megtaláljuk még — mint az Isten csodájára megmaradt öregeket az aggok házában — fent a padlásán. Érdekes mulatság, barangolni ebben az ódon házban. Lemegyünk a pincébe. Régi alagutaknak törmelékekkel betemetett nyílását sejteti egy-egy földalatti fülkében. Azt hiszik, a török időkben rejtett utak vittek ki onnan, egy a Vizivárosba, egy a Krisztinába. Mikor pedig a mélyből újra felmelegyünk, az ódon épület földszintjén a régi kor emlékei után a legmodernebb kor óriási kazánjait látjuk, melyek gőzerővel látják el és fűtik az egész épületet.

De hagyjuk a hangulatokat, inkább hallgassuk meg azokat a mélyen érdekes dolgokat, melyeket az Egyetemi Nyomda főigazgatójától s történetének alapos ismerőjétől: Czákó Elemér dr. helyettes államtitkártól s az Iparművészeti Főiskola volt igazgatójától hallott e tudósítás írója.

Kezdjük a régi nyomda történetének elején:

A nagyszombati korszak

Telegdi Miklós esztergomi nagyprépost, később pécsi püspök 1577 novemberében Nagyszombatban nyomdát állított fel. A nagyszombati akadémia vette irányítás alá, amely akadémia 1655-ben Pázmány Péter egyetemévé alakult át.

A nyomda vezetői egyházi férfiakból és egyetemi tanárokból kerültek ki. A nagyszombati korszakot Péchi Lukács jézustársasági atya kezdi meg, aki a fametszeti kiadványokat személyesen látta el verses és prózai szöveggel és a szintén jezsuita Faludi Ferenc egyetemi tanár zárja be, akinek könyvei már irodalomtörténeti jelentőségűek.

A nyomda pompás betűkkel és nyomda-diszkekkel volt felszerelve. Teljes nyomda-minta könyv maradt e korszakból, melyben a fejlődés,

széldiszek, kezdőbetűk virágos és indás díszei, nemes ízlésről tanuskodnak. Tudjuk azt, hogy a nyomda körül egész sereg rajzoló- és metszőművész volt alkalmazva a XVI—XVIII. században. Ezek közt a legjelesebbek voltak: a hollandus származású Ther Portten, továbbá Hoffmann, Schott, Nessenthaler, Prokes, Landgraff. Sok fametszetet és rézmetszetet készítettek Péchi, Szentiványi, Hevenesi, Ujházi és Csete könyveihez, legfőképpen pedig a híres nagyszombati kalendáriumhoz, melyekhez műmellékletként a város- és épületképek, csatajelenetek, szentek és híres emberek ábrázolásai voltak adva. Péchi, Lukács „Keresztény szüzeknek tisztességekronája” című 1591-ben megjelent művét harmincegy fametszet, Hevenesi Gábornak a magyar szentekről írott könyvét pedig ötven rézmetszet díszíti.

A nyomda Budára költözik

1777-ben az Egyetemi Nyomdát az egyetemmel együtt áttelepítették Budára. Abba a „Korvin”-házba költözik, amelyben még ma is van. Boltozatos és titokzatos ház ez, kétemeletes, pincéje kinyulik az utast alá és a beleásott feneketlen kut még titokzatosabbá teszi.

Ebben a házban dolgoznak a nyomdagépek s a szedőszekrények katonái szakasztottan úgy, mint százötven évvel ezelőtt. Nyugodt, patriarkális, becsületes, de egy kicsit maradi tempóval. A ház sok zezuga közt még igen sok a felfedezésre váró kulturtörténeti kincs. Az irattár 1577—1777-iki része az Országos Levéltárban van. De az 1778-tól kezdődő kornak becses emlékeit még itt őrzik. A levelezések a könyvkereskedőkkel, tudósokkal és költőkkel sok kiadatlan kéziratot rejtene.

A tudomány és irodalom officinája

Budai korszakának első felében jelentős szerepet tölt be az Egyetemi Nyomda a magyar közművelődés terén. Megerősített privilégiumát kiterjesztették a Corpus Jurisra s a kormányi tankönyvekre. Azonkívül a tudományos könyvek (Fejér, Katona, Kulcsár István, Schwartner stb.) kizárólag ott jelennek meg, a nemzeti ujjászületés korszakában pedig a Kisfaludyak, Vörösmarty, Petőfi stb. első ki-

dásainak jelentékeny része ott látott napvilágot. Eleven és érdekes korszak volt ez. Kottametszők, betűvésők (bikfalvi Falka Sámuel), rézmetszők és litografusok dolgoztak az Egyetemi Nyomdában. Volt külön betűöntődéje és saját papírmalma. Az 1882-iki budapesti könyvkiállításon az 1777—1877-iki időszakból az Egyetemi Nyomda kiállított 484 latin, 803 magyar, 283 német, 4 francia, 3 olasz, 4 görög, 46 tót, 10 horvát, 283 szerb, 23 rutén, 9 bolgár, 9 vend, 87 román, 100 zsidó kiadványt. Külföldön se igen volt ilyen gazdagon felszerelt nyomda. Exotikus betűk (szankszkrit, cirill stb.) mellett tizennégy nyelven írott szöveget tudott megjelentetni.

A szerb irodalom bölcsője

Különös jelentősége van a délszláv (szerb, horvát, illir) könyvek megjelenésének. A budai Egyetemi Nyomdában jelentek meg az első szláv könyvek, amelyek az új balkáni irodalom termékeiként könyvelhetők el. Tudniillik az Egyetemi Nyomda 1805-ben I. Ferenc kegyelmelevele alapján megvette a Novakovic István-féle budai román-illir nyomdát s attól kezdve ellátta a görögkeleti egyházakat díszes kiállítású nyomtatványokkal, később pedig a világi írók műveinek megjelentetésére is vállalkozott.

Igy lett az Egyetemi Nyomda a szerb nemzeti irodalom bölcsője. Ez a fejezet még nincs is a tudomány számára feldolgozva.

Diszes bőrkötésben sok olyan kincs van ott elraktározva, amelyre a jugoszláv államból érdeklődéssel tekintenek.

Amikor a békeszerződés végrehajtása kapcsán jugoszláv bizottságok jelentek meg a budapesti levéltárakban és könyvtárakban, mindenütt elsősorban ilyen nemzeti kultúrvagyont képviselő könyvek után kutattak.

Beograd könyvtáraiban ezek közül semmi sincs. A budai Egyetemi Nyomda szolgáltatja ehhez a fejezethez a legbőségesebb adalékokat.

A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda az utolsó években jelentős szerephez tudott jutni a magyar nyomdávalalattok között. Gondos és szeretetteljes munkái kapcsak és megbecsültek lettek ismét. Jövő évi jubileumát már a régi presztizs fényében ünnepelheti. A tudós és írói világban a tanuló ifjuságnál s az olvasóközönség széles rétegében népszerűsége tudott emelkedni. El lehet mondani, hogy szereplésének ma is ugyanolyan kulturpolitikai értéke van, mint volt évszázadokon keresztül.

Biztos kezek vezérlik a negyedfélszázados kulturintézetet a nagy multhoz méltó jövője felé.

(—i.)

A magyar konyha — nem csupa paprika!

A magyar konyhának világhíre van. A világhíre a paprikának köszönhető. Ha magyar konyháról beszélünk, a külföldi aki hallja, így kiált fel: Ah, a paprika!... Sajnos, nagyon sokan vagyunk mi is, akik nem ismerjük az igazi magyar konyhát. Sajnos, mi magunk is azt hisszük, hogy ami magyar — az csupa paprika!

Nos a Délbácska az alábbiakban összeállította a magyar konyha több kiváló receptjét. Bárki kipróbálhatja, bárki használhatja — csak öröme és meglepedése lesz benne. S ami a legfőbb, receptjeink megcáfolják az elterjedt híreket. Kiderül, hogy pompás tápláló és egészséges magyar konyha is van, a tulzásba vitt paprika használata nélkül. Mert az alábbiakban kevés szerep jut a paprikának, legfeljebb, ha — egy keshegyni...

Bableves hat személyre

Félliter babot és negyedkiló füstölt kolbászt — sőt beletéve — puhára főzünk. Egy kanál zsirban hagymát piritunk, hozzá egy keshegyni paprikát, egy kis vízzel feleresztyük, jól kifőzzük, átszűrjük és hozzáöntjük a babhoz. Egy kiskanál vízzel tejfelt habarunk be

és azt is hozzáadjuk, azonkívül ecetet és babérlevelet.

Gulyásleves

A húst, jó csontos darabokat, feltesszük főzni egy fazékban, sóval. Nagy csomó zöldséget összekötünk tiszta fehér pamuttal és beletesszük. Egy kis lábásban két fej hagymát kevésse megpiritunk zsirban és teszünk rá egy kanál piros paprikát és feleresztyük egy kis levessel. Hagyjuk jól elfőni, azután rászűrjük a levest.

Rák (magyarosan)

A rákot ha jó tisztára megmostuk és megöltük, meg is sózzuk. Egy lapos lábasha jó nagy darab friss vajot, finomra vágott zöldpetrezselymet teszünk, valamint kevés köménymagot is. A lábasha rakjuk szorosan egymás mellé a rákot és jól befojtva lassu tűzön, hogy a vaj meg ne égjen, pirosra pároljuk. Ha a rák már szép piros, kevés tejfelt öntünk rá és felforraljuk vele, azután hosszú tálon szépen betároljuk a levéllel együtt. A rák így kitűnő, igaz, hogy egy kissé nehéz megenni, mert az ujjak zsirosak lesznek tőle, de hát arra való a kézmosó!

Magyar pástétom

Egy negyedkiló borjumáját feldarabolva 12 deka zsírban egy fej aprított hagymával megpárolunk, ha már szép piros és puha, két kemény tojással, egy áztatott zsemlyével megdaráljuk, utána szitán áttörjük. Tesztünk bele sőt, tört borsót, majoránát, mind habosra keverve, egy gömbölyű tálra egy gömböt formálunk, két kemény tojás sárgáját szitán kell rátörni, hidegre téve.

Deák Ferenc-pecsenye

Marhahusból szép fehér pecsenyét megspékelünk, fazékba tesszük, reá sárgarépa karikákat, egy hagymát, sőt, borsót, negyedkiló zsirt és ecetet, azután fődő alatt puhára pároljuk. Vékony szeleteket vágunk belőle és minden habarás nélkül, csak a maga barna levét öntjük reá.

Tulipánszelet

A borjuhust ha felszeleteltük, forrázzuk le, pár perc múlva ha kivesszük a vízből, lapítsuk el a kés hátával, besóvva, ráteszünk szitált zsemlyemorzst, a kés hátával bevagdáljuk, megfordítva a hátsó felét is hirtelen kisütjük forró zsírban és citromszeletekkel tálaljuk. Minden citromszeletre kaviárt vagy mustárt teszünk.

Erdélyi saláta

Jófajta puhahéju babot sóval megfőzünk puhára és tálba téve, ecetet öntünk rá. Vereshagymát finom karikára vágunk, egy liter babhoz egy féliter jó tejfölt, abban hat keményre főtt tojássárgát szitán áttörve a tejföllal jól elkeverjük és a babra öntve jól összekeverjük. Piros paprikával meghintjük.

Királypecsenye

Borjuhust, a combjából, korán reggel beáztatunk tejbe. Főzés előtt besóvva összegöngyölgetjük, spárgával összekötjük, hogy gömbölyű tekercs legyen. Lábásba tesszük, rakunk reá néhány szelet sárgarépaszeletet, öntünk reá tejet és néhány szelet szalonnát. Fődő alatt nagyon puhára pároljuk, ekkor tepsibe tesszük, a szalonnaszeleteket rájuk és a sütőben szép pirosra sütjük. Tálal-

laskor a spárgát kifejtjük és vékony szeletekre vágjuk.

Alföldi káposzta

Savanyított káposztát felteszünk egy kilót, egy negyedkiló zsírban pirosra pároljuk, ha már kezd barnulni, egy jó kanálnyi szegedi paprikát teszünk rá, meg egy féliter tejfölt, egy kanál liszttel behabarjuk, a tetejébe öntjük és felforraljuk. Ha sűrű, feleeresztjük vízzel és paradicsomot öntünk rá.

Szalonnás gombóc

Egy negyedkiló szalonnát apró kockákra vágunk, kisütjük halványpirosra, egy félkiló liszttel tálba téve, forró vízzel leöntjük és jól elkeverjük. De csak annyi legyen a víz, hogy a liszt ne legyen egészen tészta, hanem kissé szárazon maradjon. Most a kisült szalonnát a zsírral együtt reáöntjük és jól elkeverjük. Akkor gombócokat formálunk belőle, mint egy fél tojás és forró vízben hirtelen kifőzzük. Vadhoz áfonyával leöntve különösen jó.

Szilvás gombóc

Hat tojássárgáját és 12 deka vajat habosra keverünk. Két deci tejet adunk hozzá és annyi zsemlyemorzst, amennyit felvesz, hogy gyenge tészta legyen belőle. Utoljára a hat tojás habját és jól meglesztezzük, majd deszkára tesszük. Olyan nagy darabkákat vágunk, hogy egy-egy szilvaszemet beborithasunk vele. Sós vízben kifőzzük. Tálalaskor olvasztott vajjal leöntjük.

Kossuth kifli

12 deka vajat habosra keverünk 12 deka porcukorral. Habosra keverjük három tojássárgájával, de egyenkint verjük bele a tojásokat. Azonkívül egy és fél tojásfehérjét habnak és 12 deka lisztet.

Finom fánk

8 tojássárgája, 4 deci tej, 6 deka vaj és 4 kockacukor, ezt mind langyosra kell felkvernerni a tűznél, azután félikiló lisztet keverünk bele, abból hagyjunk hinteni és kevés élesztőt vegyünk. Ha jól ki van keverve a tészta, azonnal lehet kiszaggatni, egy óra múlva sütni.

Jugoszlávia népessége közel 6 millió férfi és több mint 6 millió nő

A beográdi központi statisztikai hivatal legújabb összeírása az S. H. S. állam lakosságáról

Vallásfelekezet szerint 5,605.227 görög keleti és 4,735.154 római katolikus él Jugoszláviában

Alkalmunk volt betekinteni a beográdi központi hivatal legújabb népességi összeírásába, amely nagy részletességgel tünteti fel az államban élő lakosság számát vallásfelekezet és anyanyelv szerint. A statisztika az 1925-ik év végével záródott le s azóta nagyobb eltérések nem következtek be. Az érdekes — hivatalos — megállapítások alapján a következő részleteket közöljük:

Jugoszlávia lakossága vallásfelekezetek szerint:

Észak-szerbia: 2,612.889 görög-keleti, 18.666 római katolikus, 304 görög katolikus, 1.392 protestáns, 15.533 muzulmán, 5.944 zsidó, 206 más felekezetű, 94 felekezet nélküli.

Délszerbia: 743.872 görög-keleti, 17.699 római katolikus, 694 görög katolikus, 884 protestáns, 705.554 muzulmán, 5.737 zsidó, 112 más felekezetű, 8 felekezet nélküli.

Montenegró: 168.398 görög-keleti, 8.507 római katolikus, 22 görög katolikus, 42 protestáns, 22.856 muzulmán, 17 zsidó, 3 más felekezetű, 12 felekezet nélküli.

Bosznia — Hercegovina: 829.162 görög-keleti, 443.914 római katolikus, 9.297 görög katolikus, 6.649 protestáns, 588.247 muzulmán, 12.028 zsidó, 538 más felekezetű és 94 felekezet nélküli.

Dalmácia: 105.560 görög-keleti, 514.607 római katolikus, 73 görög katolikus, 64 pro-

testáns, 652 muzulmán, 322 zsidó, 129 más felekezetű, 22 felekezet nélküli.

Horvátország: 660.234 görög-keleti, 1,991.168 római katolikus, 16.537 görög katolikus, 46.677 protestáns, 2.495 muzulmán, 20.338 zsidó, 1.850 más felekezetű, 294 felekezet nélküli.

Szlovénia: 6.627 görög-keleti, 1,020.287 római katolikus, 501 görög-katolikus, 27.253 protestáns, 650 muzulmán, 946 zsidó, 59 más felekezetű, 141 felekezet nélküli.

Vojvodina: 475.485 görög-keleti, 720.306 római katolikus, 14.169 görög katolikus, 133.886 protestáns, 1.700 muzulmán, 18.777 zsidó, 14.739 más felekezetű, 1.351 felekezet nélküli.

Vallásfelekezet szerint a lakosság arányszáma tehát a következő:

5,602.227 görög-keleti, 4,735.154 római katolikus, 41.597 görög-katolikus, 216.847 protestáns, 1,337.687 muzulmán, 64.159 zsidó, 17.536 más felekezetű és 2,016 felekezet nélküli; ebből **5,893.547 férfi és 6,123.776 nő** él az országban. Az ország lakossága tehát 12.017.323.

Az ország lakossága anyanyelv szerint:

Szerb-horvát anyanyelvűek: Észak-szerbia 2,475.478, Délszerbia 879.784, Montenegró 182.682, Bosznia-Hercegovina 1,826.173, Dalmácia 612.493, Horvátország 2,445.429, Szlo-

vénia 10.721, Vajdaság 514.124; összesen **8,946.884**.

Szlovén anyanyelvű összesen 1,024.761.

Egyéb szláv anyanyelvű: összesen 174.466.

Román: 229.398.

Német: 513.472. (Ebből él 5.110 Észak-szerbiában, 16.461 Bosznia-Hercegovinában, 122.836 Horvátországban, 39.631 Szlovéniában és 328.173 a Vajdaságban; a legkevesebb német van Délszerbiában, Crnagorában és Dalmáciában.)

Magyar anyanyelvű: Észak-szerbia 2.056, Délszerbia 109, Montenegró 13, Bosznia-Hercegovina 2.638, Dalmácia 71, Horvátország 70.555, Szlovénia 14.897, Vajdaság 382.070; összesen 472.409 magyar anyanyelvű.

Arnaut anyanyelvű: 441.740.

Egyéb anyanyelvű: 214.193.

Jugoszlávia területe és összlakossága:

Észak-szerbia: 49.950 négyzetkilométer, 2.655.078 lakóssal.

Délszerbia: 45.717 négyzetkilométer, 1.474.560 lakóssal.

Montenegró: 9.668 négyzetkilométer, 109.857 lakóssal.

Bosznia-Hercegovina: 51.199 négyzetkilométer, 1.889.929 lakóssal.

Dalmácia: 12.732 négyzetkilométer, 621.429 lakóssal.

Horvátország: 43.822 négyzetkilométer, 2.739.593 lakóssal.

Szlovénia: 16.197 négyzetkilométer, 1.056.464 lakóssal.

Vojvodina: 19.702 négyzetkilométer, 1.380.413 lakóssal.

Észak-szerbiában 53 lakós esik egy négyzetkilométernyi területre, Délszerbiában 323, Crnagorában 207, Bosznia-Hercegovinában 369, Dalmáciában 488 Horvátországban 625, Szlovéniában 652 és Vojvodinában 701 lakós.

Divattudósítás

a szmokingruhák frontjáról

Az őszi idény előhaladtával egyre jobban kidomborodnak az ideji divat jelentős sajátosságai. A hölgyvilág változatlan melegséggel tart ki az estélyi toaettekben is a divat legmerészebb hajtása, a női szmoking mellett. Mert ez a „maskulin“-divat eljutott fejlődésének ahhoz a pontjához, melyen a férfi legsajátosabbnak hitt ünneplő ruhadarabját, a szmokingot, adoptálta.

Az estélyi szmoking már csak abban is sokkal nőiesebb a nappalinál, hogy a rendes sötétes alaptónuson nagy virágos brokátmintákkal ékeskedik, mellőzi a férfias inget s bár, ez is gombos „U“ kivágású mellénnyel jár, de alatta valóságos bluz simul meg, melynek gallérja vagy lehajtos, de nem ritka a rüssökkel diszitett felálló gallér sem. A gallért keskeny selyem- vagy bársonyszallag tartja össze. A nappali szmoking-kabátnál az estélyi sokkal bővebb, kihajtója színes taft, olykor tükörselem és az ujjak nem végződnek férfias formában, hanem hol trombitaszzerűen megdőlnek, hol összeszűkülnek és a kézfejnél csipkében, tüllzuhatagban fejeződnek be.

Nagy szerepe van az ideji őszi divatban a komplénak is. Az újfajta komplé azonban lényegesen különbözik az eddigiektől. Eddig a komplé két darabból állt: ruhából és kabátból. Az őszi komplé azonban már három ruhadarabnak: ruhának, kabátkának és köpenynek a kombinációja, sőt sokszor négynek is: aljnak, bluznak, kabátkának és köpenynek az összetétele. Ujszerű az is, hogy nemcsak délelőtre, hanem délutánra, sőt esti alkalmakra is viselik. Mindkét esetben azonban a szmokingkabát marad a komplénak a főalkatrésze.

A délelőtti alkalmakra ez a komplé puha, sportszerű anyagból, tehát például téli kasából vagy simulékony velurból készül, kimondhatatlanul finom és elegáns s nem világos, se nem sötét színekben, egy kis prémdisz az egésznek télies jelleget ad. A kompléhoz való köpeny megválasztásánál nem vagyunk különösebb szabályokhoz kötve; a délelőtti, vagy sportszerű kompléhoz többnyire raglános kabátot, a délutáni és estélyi kompléhoz paletóforma köpenyt viselnek.

A pecellóiaknak

Tiszamentén áll-e még a nyárfa
Sűrű erdeje a „Sárga parton“;
S haragosan néz-e még a tájra.
Ha ráhajol, ráborul az alkony?

Haragosan néz-e — mert nem látja
Magát benne — a zajgó Tiszára,
Mikor láncos, megfékezett habja
Hancúrozva képmását jorgatja?

Siklik-e még lélekvesztő garral
A víztükrön, s fehérlő tarajjal
Verdes-e csókolva, vigyázva
A hullám, ha orrát belevágja?

S csendes alkonyatkor halázcsoznak,
Mesél-e még a gyermekhaboknak,
S hallgatagon halázcsegyény benne
Üldögél-e, mintha ráfigyelne?

Virulnak-e a parton virágok,
S felveti-e a szóke habokia
A hal magát, s akad-e horogra,
Ha pecézni a partra kiálltok?

Rendeztek-e halpaprikást néha
Nyári estén ott a faluvégen,
S a holt halat élesztitek még a
Homok tüzes, gyöngyöző levében?

Forró vérük pezseg-e még olykor
Tüzes szemű asszonyaitoknak,
Ha a cigány a gonddal nem gondol,
A vigba vág, s ok rámosolyognak?

Rakjátok-e még a tüzes csárdást,
Perdültök-e táncra mint az orsó,
Pattog-e a nóta mint az ostor,
Mikor közeleg a legutolsó?

Hej Pecelló, s te szép tiszapartja,
Szép asszonyok, lányok vig csapatja,
Lelkem most is kedvbe ringatjátok,
S ringatózva száll el tihozzátok.

Emlékszem még, jól emlékszem rátok
Szép asszonyok, lányok, vig pajtások.
Tihozzátok újra el kell mennem
— Legalább még egyszer — életemben.

Temerin 1926

Kováts Antal

NOVISADI CSODABOGÁRAK

Disznóhizláló a novisadi kórházszemben

A novisadi köztisztaság tudvalevőleg sonasem állott a „helyzet magaslatán“ s közegészségügyi szempontból sem mondhatjuk városunkról, „hogy „ideális“ viszonyok között élünk. Csak a minap szólaltunk fel a város központjában divó disznótenyésztési mánia ellen, amely nemcsak hogy a lakók szempontjából gusztustalan és kifogásolható, hanem a közegészségügy érdekeit egyáltalában nem szolgálhatja olyan mértékben, ahogyan azt egy szabad királyi és rendezett tanácsú várostól elvárhatnók.

Már most akármilyen kedves dolog is a disznótenyésztés, semmiesetre sem hagyhatjuk szó nélkül, ami a Futaki ut 105. számú házban történt, ahol a ház tulajdonosa *disznóhizlálót* rendezett be. Nem kis tenyésztelepet 2-3 malaccal, hanem valóságos hizlaldát, ahol ötven darab sertés korzódik: disznó, koca, malac és a sertés nemzedék összes egyéb válfajai. Nem szükséges külön részletezni, micsoda penetráns illatot áraszt a tekintélyes koca család s talán nem is kell külön hangsúlyozni, hogy milyen kellemes szomszédi viszonyban élnek a többi lakók a disznóhizláló tulajdonosával. Ellenben meg kell állapítanunk, hogy a kedélyes disznóhizlalda éppen a kórházzal szemben ütötte fel tanyáját, tehát egy egészségügyi intézettel szemben, amelyet csak azért építettek a helyére, hogy a betegek nemcsak orvosi kezeléshez, hanem jó levegőhöz is jussanak. Már most tessék elképzelni, micsoda

illatot kénytelenek szivni a szegény betegek, akik egész nap egyebet sem tesznek, mint hogy orrukat fogják s csak a tehetősebbek engedhetik meg maguknak azt a fényűzést, hogy az orrüregbe dugott vattával védekezzenek a különféle sertésillatok ellen.

Csak egyre vagyunk kíváncsiak: mit szól mindezekhez a városi tisztiorvosi hivatal; de mit szól ehhez a kórház vezetősége, amely a legközvetlenebbül van érdekelve a sertésillat ügyében. Erre vonatkozólag kérünk választ s sürgős intézkedéseket kér a Futaki ut környékbeli lakossága is.

*

A kislímáni „ut“ eltűnt a föld színéről

Novisadnak van tudvalevőleg egy városrésze, amelyet Kislímának neveztek el. Eddig nem sokat törődtek a város ezen részével, talán azért is nevezték el „kis“-nek; de amióta a Kislímánon villák épültek, azóta mintha teljesen megfeledkeztek volna róla. A városi tanács ugyan már füt-fát ígért a kislímáni villa-

tulajdonosoknak, sőt — ne tessék nevetni — aszfaltot is helyezett kilátásba, de a végrehajtás valahol megakadt s a limanisták nemhogy aszfaltot kaptak volna, hanem legujabban a limánhoz vezető utat is elvették tőlük. — Az ut eddig a Radulovics villától vezetett a Limán felé. Olyan kis kacskaringós semmiházi volt az utacska, de mégis járható ösvénynek nevezhettük.

Most már ez sincs. Mintha a föld nyelte volna el. Amióta ugyanis egy új építkezés indult meg az ut mellett, az utat is elvették, egyszerűen elvágták, elnyelték, vagy mit tudom én, leborotválták, mintha ott se lett volna soha. A Limánon lakó közönség persze gödrök és árkok tömkelegén keresztül botorkál hazafelé s aki például a Lisics villát akarja elérni, annak előbb végrendeletet kell készíteni, mert éjszaka feltétlenül kitöri a nyakát. Tessék csak elképzelni, mi lesz itt télen, vagy mi lesz akkor, ha megindul az esőzés és a volt limáni ut helyén megjelenik a békahadsereg? Vajjon kinek a kompetenciája alá tartozik a városrendészet és ki az a bizonyos faktor, aki itt rendet teremthetne?

Az uribetörő nyolc és félmilliárdos ékszerzsákmányát közszemlére tették a berlini rendőrkiállításon

Berlin október 10.

Németország legvakmerőbb és legkőrmönfontabb tolvaját, Wald Frigyes az „uribetörő“-t csak nemrég tartóztatta le a berlini rendőrség. Ennek a mindenre elszánt bűnözőnek hirhedt kalandjai azáltal váltak most szélesebb körben is ismertekké, hogy zsákmányának egy részét a berlini rendőrség közszemlére bocsátotta a nemzetközi rendőrkongresszussal kapcsolatban megnyitott nemzetközi reudőrkiállításon. Teszi pedig ezt azért, hogy ily módon tudja meg, kik a jogos gazdái annak a tömérdek ékszernek, amely félmillió aranymárkánál nagyobb értéket képvisel.

Wald Frigyes, foglalkozására nézve egyszerű péksegéd, egyike a legügyesebb betörőknek és falrakuszóknak, akiket a bűnügyi krónika eddig ismert. Néhány év leforgása alatt Berlin, Dresda és Hamburg lakásaiban annyi és oly sikerű lakás-betörést követett el, hogy ékszerben és készpénzben egymillió aranymárkányi értéket zsákmányolt össze. A zsákmány egy részét már visszaadták tulajdonosaiknak, másik részét pedig most a berlini rendőrfőnökség kincseskamrájából átvitték a rendőrkiállításra, hogy a látogató közönség sorából talán megakad a szeme valamelyik kifosztottnak, aki eddig a rendőrségen még nem reklamált. Ujszerű, de kétségtelenül praktikus rendőri eljárás.

Waldnak a saját speciális területén nincs német vetélytársa, legfeljebb Londonban akad egyetlen konkurense (az is most szökött meg börtönéből), aki azonban csak angol területen otthonos. Wald vállalkozásai ugyanis a legtöbb esetben olyan nyaktörőek, hogy minden más betörő elborzad tőle. Ő azonban semmi veszedelemtől és akadálytól nem riad vissza, ha bő zsákmányra van reménye. Jó ideig igénybe vette a berlini, drezdai és hamburgi rendőrség nyomozóinak munkáját, sőt megtörtént, hogy a három város bűnügyi osztályának vezetői Münchenben kizáróan azért ültek össze tanácskozásra, hogy megtárgyalják miként lehetne Wald üzelmeinek, amelyek mind nagyobb arányokat öltöttek, végét vetni. A nyomozás is, a konferencia is egészen mostanáig eredménytelen maradt.

A hirhedt gonosztevő az ugynevezett uri betörők osztályába tartozik. Majdnem mindig frakkban, cilinderben, lakkcipőben „dolgozik“, de töltött fegyver mindig van nála. Különösen emlékezetes cselekedeteket művelt a falrakuszásban. Játszi könnyűséggel lendíti át magát egyik falról a másikra, csimpszakodik meg a háztetőben, kuszik fel a villámhárítón, hogy ezekről valamelyik erkélyre vagy falkiugrásokra vesse magát.

Nagyurilábon szeret a hajdani péksegéd élni Hamburgban egy szép napon felbukkant egy elegáns fiatalember, aki Borreau-nak nevezte magát és elmondotta, hogy egy berlini előkelő ékszerésznek cégtársa. Senki se kételkedett a fiatalember előadásában, annyira biztosan s a kulturált világi allűrjeivel lépett fel. A bárókban és egyéb tánchelyiségekben kitűnő táncosnak bizonyult s hamarosan kedvence lett az ottani „hölgyeknek“. Néhány nap múlva kirabolták egy hamburgi patricius-család kastélyát s a gavallér fiatalember — Wald Frigyes volt — érthető módon nem mutatkozott többé „hölgyei“ körében.

Hogyan dolgozott ez az akrobata-ügyességű gonosztevő, de egyúttal, hogy milyen volt a gondolkodása is, arra jellemző példa a következő:

Egy drezdai nagykereskedő felesége nyitott ablak mellett aludt villájának másodemeleti szobájában. Hirtelen zajt hallott, fölcsavarta a villanyt s egy nagyon elegánsan öltözött csinos fiatalembert látott maga előtt, aki kijelentette, hogy betörő, de biztosította a megrémült asszonyt, ne féljen, nem történik semmi baja. Megkérte a nagyságos asszonyt, adja át az ujjain levő briliáns gyűrűket. A nő megőrizte nyugalmát, lehuzta ujjairól a gyűrűket és átadta a gavallérnak, miután előbb a legértékesebbet a paplan alá csúztatta. A fiatalember ezután a készpénz iránt érdeklődött.

— Összesen száz márkám van, de hogy ezt átadhassam, Istenem, föl kellene kelnem.

— Nagyságos asszonyom, — mondotta udvariasan a gavallér — maradjon csak nyugodtan fekvő, de engedje meg, hogy szekrényét átkutassam.

Kérését teljesítették. A látogató azonban nem talált semmit. Ekkor a szomszédos szobába akart átmenni.

— Ne lépjen oda be, — könyörgött az asszony — súlyosan beteg férjem alszik ott, akit az ijedtség megölné.

A betörő meghajtotta magát, elengedte a kilincset és lemondott arról, hogy átmenjen a szomszéd szobába.

A nő ettől bátorságra kapott és megkérdezte, hogyan lehetséges az, hogy ilyen jól öltözött, választékos beszédű és kifogástalan modoru ember lopásra, betörésre vetemedjék. Az éjszakai látogató így felelt:

— Meggyőződésből cselekszem. A gazdagoknak nincs annyi pénzre szükségük, én tehát bizonyos szociális kiegyenlítődésre töreksem.

— De hiszen a vagyont sem adják ingyen, — felelte az asszony — férjem egész lenn, szegényen kezdte.

— Bátorságát és férje iránt való ragaszkodását meg akarom jutalmazni, — felelte az udvarias betörő és visszaadta a gyűrűket.

Azután odalépett az ablakhoz, kilépett rajta; ahogy jött, a falon ismét lekuszott és eltűnt. A kereskedő feleségének előbb meg kellett ígérenie, hogy nem tesz följelentést. Nem is tett. Az eset azonban mégis a rendőrség fülébe jutott, úgy, amint elmondottuk.

Mikor Waldot nemrég elfogták, nagyszámu levelet találtak nála, amelyet egy nagyon

előkelő hamburgi családból való leány irt neki. Ezekben a levelekben, amelyek a bűnügyi történelem érdekes fejezeteihez tartoznak, a leány rimánkodva kéri barátját, változtasson életmódján és hagyja abba életpályáját, a betörést. A bűnözés szenvedélye azonban nagyobb volt Waldban, mint a szerelem. Folytatta a betörést. Rajta vesztet. Most a börtönben elmélkedhetik róla, hogy talán mégis a szerelmes leánynak volt igaza.

Uj világcsoda épül Amerikában 85 emelettel

A világ legmagasabb épülete

Felülmulja a piramisokat, a bábeli tornyot és Szent Péter templomát

Tetején készül a világ legnagyobb fényoszárója

Detroit október hó.

Ez év július elsején kezdték el építeni itt, az Északamerikai Unió Michigan államában, Amerika negyedik városában: Detroit-ban a Book Tower-t (Book-tornyot, építetójének J. B. Book-nak nevére hívják így), amely a világ legnagyobb és legmagasabb épülete lesz. Tervezője Louis Kamper és Paul nevű fia, mindketto az Északamerikai Egyesült Államok legelső sorában álló műépítész.

Ha a gigantikus mű elkészül, bizvást a legújabb világcsodának lehet nevezni; elkészülte pedig a híres amerikai gyorsaság mellett nem messze időre tolódik el. Az óriás épület 283 méter (873 láb) magasságra fog a levegőbe meredni s ezzel lényegesen felülmul minden eddig készített épületet, mert a parizsi Eiffel-torony, amely ugyan 334 méter (999 láb) magas, tulajdonképpen nem mondható a szó szoros értelmében vett épületnek. A detroiti Book-torony a világ eddig készült épületei közül a legmagasabb lesz, amely a newyorki Woolworth Buildinget (ez 257.29 méter, vagyis 792 láb magas) 26.30 méterrel tulszárnyaja. A newyorki Woolworth Building 51 emeletes és a nyugati Broadway-n 49.38 méter (152 láb) széles a frontja, a melékutuban pedig 63.34 méter (195 láb) mélysegre nyulo homlokzata van. Természetesen mind a négy felem utca övezi. Becsértéke 11,250.000 dollár s az idegenek állandóan csodájára járnak. A Book-torony, elkészülte után meg nagyobb látványosság lesz és kétségtelenül öregbiteni fogja Detroit-nak az eierhetetlen automobil-városnak hírnevét.

Az új Book-torony — helyesebben Book-toronyhaznak kellene nevezni — a Washington-körut, a Park-tér, a Staat-ut, továbbá a Grand River-sugarut (az utóbbi helyen állt a lebontott régi, de sokkal kisebb Book-torony) által határolt telektömbön épül.

85 emeletből fog állani, ebből 81 a föld színe fölé, 4 emelet pedig a föld alá esik; tehát 23 emelettel felülmulja a newyorki Woolworth Building-et. Homlokzata a Staat-uton 73.09 méter (225 láb), a Washington-köruton 38.98 méter (120 láb) és a Park-téren 58.47 méter (180 láb) széles lesz. A főépület csak a 43-ik emeletig tart és minden emeleten 30.000 négyszöggláb vízszintes területet tartalmaz. Az epület második része 39.40 méter (120 láb) magasságban a 43-ik emeletnél kezdődik és a 83-iknál végződik, itt aztán megkoronázza az épületet a világ által eddig ismert legnagyobb fényoszáró. Ez a fényoszáró 228 kilométer (150 mérföld) atmérőjü földterületet fog bevilágítani.

Az épület stílusa az ugynevezett amerikai új-gótika; a számára felhasznált anyag acélból és cementből áll, a falakat kívül márvánnyal, gránittal és világossárga téglával borítják. A földszint csupa üzlet, a második, harmadik és negyedik emeletet bankok és más pénzintézetek számára tartják fenn, a többi valamennyi emelet irodai célra szolgál. Hasznos területe 1,765.000 négyszöggláb, köbtartalma 25.000.000 köbláb, tehát 529.000 négyszögglábbal nagyobb lesz a hasznos, értékesíthető területe, mint a világ utána következő legnagyobb épületé a a newyorki Equitable Life Building-é, amely csak 1,236.000 négyszöggláb hasznos területet tud felmutatni.

A Book-torony 81-ik emeletén üvegfalakkal ellátott helyiség lesz, ahonnan gyönyörű, széles kilátás nyílik Detroit-on s az őt környező tavakon és erdőségeken át mélyen Kanadába; a tömördek lift mellett, amely ebben a szinte önálló várost alkotó épület-monstrumban működni fog, egy felvonó kizáróan az obszervatórium látogatóit fogja szállítani.

Mibe fog a világnak ez a legmagasabb építészeti műve kerülni, még nincs biztosan megállapítva, de annyi már most is elmondható, hogy a költség aránylag kevésre fog rugni éppen azért, mert gigantikus tömegépítkezéstről van szó; az irodák bérösszege semmi esetre se fogja felülmulni a Detroit többi nagyobb „Office Building“-jében szokásos béreket. Meg kell még jegyezni, hogy a 283 méter magas épületrész 35.000 tonna acél kell, tehát kétszer annyi, mint egy modern óceán-óriáshoz; alapja 45 méternyire nyúlik le a föld méhébe. A tornyos épület imponáló nagyságát talán úgy lehet legjobban szemléltetni, ha arra emlékeztetünk, hogy a bábeli torony 60 méterrel, az egyiptomi piramisok közül a legnagyobb a gizeh-i 100, a római Szent Péter székesegyház 130 méterrel marad a detroiti Book-tornyosépület mögött, amely egyébként a híres kölni székesegyházat is 160 méterrel mulja felül.

Amerika legújabb világcsodájának tízezer állandó „lakója“ lesz és legelső negyven emeletén mintegy ezer automobil számára lesz garázs.

Érdekes az épületen tapasztalható klímaváltozás: fenn a magasban ugyanis 3 Fahrenheit fokkal hidegebb lesz az éghajlat, mint a földszinten. Fenn az eső ritkábban fog esni, a szél ereje ellenben hevesebb lesz. A tornyos épület, a tervező műépítészek véleménye szerint, ha nem is lesz örökké tartó, de oly szilárd és tartós lesz, hogy alkalmasint több évszázados jövőnek néz elébe, hacsak ebbe a számításba a természet bele nem szól. A tűz ellen eléggé védve van, sőt kisebbszerű földrengést is belekalkuláltak terveikbe a műépítők; nagy földrengés ellen azonban emberi tudás még nem képes teljes biztossággal védekezni.

MEGHIVÓ

A NOVISADI ATLÉTIKAI KLUB 1926. évi október hó 31-én délelőtt 10 órakor a Maros vendéglőben tartandó

XVI. évi rendes közgyűlésére

Tárgysorozat:

- 1.) Elnöki megnyitó.
- 2.) Titkári jelentés.
- 3.) Pénztári jelentés.
- 4.) Régi tisztikar és választmány felmentése és az új tisztikar és választmány megválasztása.
- 5.) Indítványok.

Tudnivalók:

Indítványok írásban 1926. október hó 29-ig a főtitkárnak benyújtandók.

A temerini kőműves balladája

Szakál András kereskedő, Andrásnevű huszonhat éves kőműves fia, már évekel ezelőtt, vallási örületbe esett. Állandóan a templomban és a templom környékén tartózkodott, s nem egyszer esett meg, hogy az istentisztelet után is bent maradt a templomban, s annak valamely elrejtett zugában a harangozó nem vette észre, s rázárta a templom ajtót. Így történt azután, hogy a templomban többször titokzatos zajt hallottak a hívek, a zaj okát azonban sokáig nem lehetett kifürkészni, mert Szakál, midőn neszt vette, hogy keresik, a templom padlására menekült, s ott a sötétben a vastag gerendázat között felkutatatható nem volt. Egy alkalommal a torony tetőzetébe kapaszkodott fel, ahol akkor az éppen szolgálatban levő tűzoltóinspekciót remítette úgy, hogy igen tragikomikus jeleneteknek volt az előidézője mindaddig, míg fel nem fedezték, s le nem kotorták.

Midőn aztán végre minden kiderült, s Szakált vallatóra fogták, azt mondta, hogy baglyokat fogdosott odafönt.

Mikor a toronyból lehozták, akkor is görcsösen szorongatott egy baglyot a kezében. Sokszor napokig tartózkodott a templomban étlen-szomjar. Egy verzió szerint azonban, amely a nép között kering, Szakál esetében egy második Tuba Ferkó esetével állunk szemben. Andris ugyanis nagyon szeretett egy leányt, aki nem lehetett a felesége. Szerelmének az örültje lett tehát, s a fönt felsorolt templomi eseteken kívül utóbbi időben egyéb atrocitásokat is produkált. Sokszor a kora hajnali órákban a fák tetején ült, s a járó-kelők nagy riadalma között csalták le onnan. Máskor a házak ormára telepedett, s onnan szemlélte az ébredő világot. Csodálatosképen soha sem szédült le, onnan.

Most azonban pontot tett a ballada végére a halál.

Szakál András pénteken reggel fél öt órakor halva találták a házak előtti villanyos oszlop mellett. Az oszlophoz egy létra volt támasztva, amin Andris felmászott, s megfogta a villany drótot. Hogy mit akart vele — nem tudhatni — de lezuhant, s reggel találták meg a járókelők. A drót el volt szakadva és az oszlopra erősített lámpa összetörve. Valószínű, hogy ráesett. Az esetnek szemtanuja nem volt. Így végződött Szakál András szomorú története.

Eladó ház,

amely áll 3 szobából, 2 konyhából, pincéből, 2 udvar és kertből. Cim:

Tóth Kálmán ucca 11. sz.

804—1—2

A JUDA MAKKABI SPORT KLUB alapszabályainak 17-ik paragrafusa alapján 1926. évi október hó 24-én tartja évi

rendes közgyűlését

az ltr. Hitközség dísztermében délelőtt fél 10 órával kezdettel.

Tárgysorozat:

- 1.) Elnöki megnyitó.
- 2.) A titkár jelentése az elmúlt év működéséről.
- 3.) A pénztáros jelentése.
- 4.) A felügyelőbizottság jelentése.
- 5.) A felmentvény megadása a tisztikarnak.
- 6.) A jövő évi költségvetés teteleinek megtárgyalása.
- 7.) Indítványok, amelyek 3 nappal a közgyűlés előtt írásban adattak be, letárgyalása.
- 8.) A választmány határozatai ellen beadott felelőbeszések.
- 9.) 3 elnök, 2 alelnök, 20 tagu választmány és a felügyelőbizottság tagjainak megválasztása.

Az alapszabályok 21-ik paragrafusa értelmében a közgyűlést a határozatképességhez szükséges 1/3 taglétszám hiányában egy órával később tartják meg, tekintet nélkül a jelenlevők számára.

Az alapszabályok 6. kapcsolatban a 12-ik paragrafussal előírják, hogy csak azon tagok szavazhatnak, akik tagsági díjaikkal nincsenek hatralekban.

Novisad, 1926. október hó 15-én.

AZ ELNÖKSÉG.

A noviszádi közönség határtalan könnyelműségére vall, hogy nem engedi magát beoltatni, mondja az epidemiológiai intézet vezetője

Inkább megbetegszene, de irtóznak az oltásoktól — Faluhelyen csendőr kísérettel végzik az oltásokat — Ha a noviszádi közönség akadékoskodik, kényszer rendszabályokat kell alkalmazni

A Noviszádon fellépő tifusz és sarlah-megbetegedésekkel kapcsolatban megírtuk, hogy a noviszádi tisztiorvosi hivatal már ismétellen felszólította a közönséget, elsősorban azokat, akik egy olyan házban fordultak meg, ahol fertőző betegek laknak, hogy feltétlenül oltassák be magukat tifusz és sarlah ellen, de a közönség ügyet sem vetett a tisztiorvosi hivatal felszólítására.

— Nem érünk rá — mondják ilyenkor az emberek, vagy „okosabb dolgokkal kell törődnünk” s nem engedik magukat beoltani. Pedig a tisztiorvosi hivatal nagy súlyt helyez arra, hogy a fertőzési lehetőségeket a legminimálisabb keretek közé szorítsa. Délelőtt 10—11 óra között ingyenes oltásokat végeznek a városházán s a magánorvosok is bárkit ingyen beolttatnak tifusz ellen. A közönség azonban nem hajlik a szép szóra és egyszerűen — sztrájkol. Már napok óta alig jelentkezett egy-két ember a városházán beoltás végett.

Felkerestük tegnap Schwarz Péter drt, a noviszádi epidemiológiai intézet vezetőjét, aki a következőket mondotta munkatársunknak a beoltás ellen mutatkozó ellenséges hangulatról:

— Szinte hihetetlen, de való, hogy a közönség irtózik az oltásoktól. Pedig csekély fájdalom árán az ember megmentheti az életét. A noviszádi közönség határtalan könnyelműségére vall, hogy nem engedi magát beoltatni. Erthetetlennek tartom a közönség magatartását már azért is, mert aki végigszenvedte a háborút, több ízben is végigpróbálhatta az oltások összes válfajait. Akkor sem halt bele senki az oltásokba, most sem fog meggyőződni a hajszála senkinek, ha beoltják.

— A baj onnan ered, hogy az emberek nincsenek fegyelmelve s ma már saját magukat sem törődnek. Pedig az epidemiológiai intézet a legnagyobb ambícióval állott a fertőzés korlátozásának szolgálatába. Az intézet állandóan friss oltóanyagot tart raktáron s a múlt hónapban 12 liter tifusz-vacalnát adtunk ki,

ami 12.000 adagnak felel meg. A hadsereg részére is az epidemiológiai intézet szállítja az oltóanyagot.

— A közönség könnyelműsége azonban nagy mértékben megnehezíti a fertőző betegségek ellen irányuló akciókat. Faluhelyen csendőrökkel kellett a lakosságot beoltatni, Noviszádon azonban nem alkalmazhatunk ilyen drasztikus kényszerrendszabályokat. Annyit azonban megtehetünk, hogy a renitens betegeket és a fertőzés szempontjából gyanús egyéneket kórházba fogjuk internálni.

— Sokan azzal érvelnek, hogy a beoltás nem mindig használ s hogy olyan esetek is fordultak elő, amikor a beoltott egyének is megkapták a betegséget. Ez teljesen laikus felfogás, mert nem abból a szempontból kell kiindulni, hogy a beteg a beoltás után megkapta-e a betegséget, hanem tekintetbe kell venni azt, hogy milyen mértékben lépett fel a betegség. Annyi bizonyos, hogy a beoltott egyénnél a betegség sokkal enyhébb lefolyású, mint olyannál, aki nem oltatta be magát. Csak nemrég volt egy esetünk, amikor egy sarlah-beteg, akit előzőleg beoltottunk, olyan kismértékben kapta a betegséget, hogy csak akkor vettük észre a sarlah-tüneteket, amikor a bőre már hámlani kezdett.

— A sarlahnál is tökéletesen bevált a védőoltás s bár az orvosi tudomány még nem ismeri a betegséget elidéző baktériumot, hanem csak a toxinanyagot, amelyet a baktérium kiválaszt, a Dick-féle szérumoltással mégis nagyszerű eredményeket értünk el. A sarlah-oltásnál eddig 850 egységet alkalmaztunk három részre felosztva a jövőben azonban felemeljük a relatív immunitáshoz szükséges adagolást.

— Ha a közönség bizalmatlansága az oltásokkal szemben megszűnik, a fertőző betegségeket könnyű szerrel győzhetjük le. Ehhez azonban elsősorban a közönség támogatására van szükségünk s reméljük, hogy a bizalmatlanság a legrövidebb időn belül bizalomná változik, amit joggal elvárhatunk mindenkitől.

Oktober 6-án két munkás a noviszádi hidépitkezésről belezuhant a Dunába, de az esetet nem jelentették be a rendőrségen

A „Délbácska” munkatársának jelentése alapján a rendőrség szigorú nyomozást indított az ügyben — A kerületi munkásbiztosító is vizsgálatot indít

Oktober 6-án könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt a noviszádi hidépitkezésnél, amelyről csak most szivárognak ki részletek, mert a hidépitési vállalkozók nem értesítették a rendőrséget a szerencsétlenségről, de nem tett erről jelentést a noviszádi kórház sem, ahol a betegek kezelés alatt állottak. A szerencsétlenségről a „Délbácska” munkatársa szerzett elsőnek értesülést s azonnal a főkapitányságnál érdeklődött a részletek után, ahol azonban semmit sem tudtak az esetről.

Malencsics Rodolyub alkapitány erre nyomban szigorú vizsgálatot indított és a „Délbácska” munkatársának közreműködésével a következőket állapította meg:

Oktober 6-án a hidépitkezésnél elfoglalt munkások közül kettő, aki a szerelést végezte, eddig még ki nem derített körülmények folytán a hid tetejéről a Dunába zuhant. Az egyik Tatai János, Darányi telepi lakos olyan szerencsétlenül esett, hogy a parthoz vágódott és bal-karját törte, a másik ellenben csak könnyebb sebesülést szerzett, de az esés következtében három óráig keresztül eszméletlenül feküdt a kórházban.

A szerencsétlenségről a vállalkozó cég nem értesítette a rendőrséget, hanem saját hatáskörében és a legnagyobb titokzatossággal a kórházba szállította a szerencsétlenül járt munkásokat. Így azután nem került nyilvánosságra a szerencsétlenség híre s a rendőrség csak utólag szerzett tudomást az esetről, amely különben a nyilvánosság teljes kizárásával folyt le.

A „Délbácska” munkatársa érdeklődött a noviszádi kórházban a szerencsétlenség részleteiről, ahonnan csak azt a felvilágosítást kapta, hogy október 6-án csakugyan behozták Tatai Jánost, aki kártörést szenvedett, de október 9-én — miután gipszkötést alkalmaztak karján — már elbocsátották a kórházból.

A másik munkásra vonatkozólag a kórház nem adhatott felvilágosítást. Az ügybe most bekapcsolódott a kerületi munkásbiztosító-pénztár is, mert a szerencsétlenül járt munkások nem voltak biztosítva baleset ellen.

— Miután már több esetben előfordult — mondották a munkásbiztosítónál, hogy a hidépitkezésnél alkalmazott munkásokat nem jelentették be; az igazgatóság szigorú vizsgálatot indít a hidépitési vállalkozók ellen. A legnagyobb rendtelenséget tapasztaltuk a hidmunkások bejelentési kötelezettsége körül s a legszigorúbban megtoroljuk az esetleges visszaéléseket.

A rendőrség nyomozást indított, hogy megállapítsa, kit terhel a felelősség az elmulasztott feljelentés miatt.

Ismét fenyegető levelet kapott Krausz Ede noviszádi butorgyáros

A levélíró ezúttal „örökre” akarja láb alól eltenni Krausz bácsit az autótaxik forgalomba hozatala miatt

Megírtuk a minap, hogy Krausz Ede noviszádi butorgyárost névtelen levélben figyelmeztették a Renault gyártmányú autótaxik további forgalombahozatalának következményeire s nemcsak fölötte, hanem „kedves fia” fölött is kimondták a halálos ítéletet, ha nem szünteti be azonnal az autótaxik közlekedését Noviszádon. Krausz Ede nem fogta fel túl tragikusan a fenyegetést, de a levelet mindazonáltal átadta a rendőrségnek, amely nyomozást indított a levél írója ellen.

Tegnap azután újabb fenyegető levelet kapott Krausz Ede, ezúttal finom levélpapíron és kifogástalanul szép kézírással írt levelet, amelynek tartalma a következő:

Gosp. Eduard Krausz
stovarište namestaja

Novisad

Ismétellen figyelmeztetjük, hogy az autótaxik forgalombahozatalával hagyjon véggképen fel, mert tervünk ellenkező esetben, hogy Önt örökre láb alól eltesszük, valóra válik.

Biztosítom, hogy ezen esetben nagy szenzáció lesz Noviszádon.

Tisztelettel

N. N.

A postabélyegző szerint a levelet október 15-én adták fel Noviszádon a Wilson téri postahivatalnál. Krausz Ede most már megelégedett a sok fenyegetéssel és a levelet azzal a kéréssel adta át a rendőrség büntügyi osztályának, hogy most már érelyes nyomozást indítsanak az ismeretlen levélíró ellen.

— Nem hagyom magamat terrorizálni — mondotta munkatársunknak, bár most már komolyan tartom a dolgot. Mindenesetre követelem, hogy a rendőrség védelemben részesítsen, mert könnyen megtörténhet, hogy a maffia valamelyik tagja beváltja fenyegetését. Üzletzárás után bárhol megtámadhatnak és lefűthetnek, pedig tudhatják, hogyha én nem fogom többé képviselni a „Renault” gyárat, más valaki lép a helyembe.

— Sorozatos gyilkosságokra pedig bizonyára senki sem vállalkozik csak azért, hogy kevesebb autótaxi legyen Noviszádon. A levelet különben lefotografáltam és magam is indítok nyomozást a fenyegető levelek írója ellen, talán több eredménnyel, mint a rendőrség.

Miután valószínű, hogy a levelet a konkurencia valamelyik „elkeseredett” tagja küldte, a főkapitányság büntügyi osztálya most már érelyes lépésre határozta el magát és szigorú nyomozást indított a titokzatos ügyben. A vizsgálatba a postaigazgatóságot is bekapcsolták s ezek után remélhető, hogy a tettes rövidesen kézrekerül. Az illetékes hatóságok mindenesetre elakarják kerülni és lehetőleg megelőzni a „nagy szenzációt”, amelyre a levél írója is hivatkozik. Az ilyen „szenzáció” inkább moziba való, de nem a noviszádi főuccára.

Németországban törvény készül az uralkodóház tagjainak behöltözése ellen

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűléshez törvényjavaslatot nyújtottak be, amelynek első és legfontosabb cikkelye, ama család tagjainak, amelynek valamely hozzátartozója 1918 novemberében a volt szövetséges államok valamelyikében uralkodott, megtiltja a birodalom területére való belépést, illetve korlátozza azok tartózkodási idejét, amennyiben ez az ottartózkodás a közbiztonság érdekeit veszélyeztetné. A volt császárnak és a porosz királynak, tilos a birodalom területére visszatérni és ott tartózkodni.

Olvassa a Délbácskát!

Lakást keresek

Hogy is mondja az a közmondás? Hogy „könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint Noviszádon lakást találni“. Ezt én is aláírom, mert teccik tudni, én is azok közé az akváriumba való ritkasági diszpéndányok közé tartozom, akik Noviszádon lakást akarnak találni. Azt mondják, hogy aki keres, az talál, én pedig már körülbelül azóta keresek, amióta a cápa elnyelte Jónást, de mégsem találok. Azaz találni találnék, ha volna hozzávaló taláskereső találatalmányom. A multkor lakáskeresésre indultam. Azt mondták, hogy a temető melletti jobboldali keresztutucában, amely a Joszimfoktól a kátyi gát felé vezet és északnyugati irányban fekszik a pélmónostori teavajjal, nagyszerű lakást kaphatok, pont a város központján. Bementem és bocsánatot kértem, hogy koponyámat beleütöttem a plafonba, de a háziasszony azt mondta, hogy most divat az alacsony plafon, mert ha az ember a poloskát akarja elfogni, nem kell a székre állnia. Kezet csókoltam a néninek és engedelmet kértem, hogy leülhessek, de a néni azt válaszolta, hogy csak a lichthóba lehet leülni, mert a hálószobában csak az ágyak férnek el s ha asztalt is akarok behozni, azt vigyem csak fel a padlásra, mert onnan gyönyörű kilátás nyílik a Dropkához, de azért az egész lakás a földes padlóval nem kerül többbe, csak háromezer dinárba havonta, örülök, hogy olyan olcsó, mert olyan lakásban, ahol ablakok is vannak, négyezetet fizetek. Megint kezet csókoltam és elmentem a város másik központjára, amely közvetlen szomszédságban van a sintérrel, de azért nincs messze a Vaskapu délnyugati szárnyától, egyenes irányban a kamenicai sugárutal és az Arany János korabeli Toldi közlél, ahol ugyan éjjel agyonüthetik az embert, de azért nappal nyugodtan megírhatom a végrendeletemet.

Itt a háziasszony végigmért és azt kérdezte tőlem, hogy van-e gyerekem, mert neki most kilenc gyereke játszadozik a kályhacsőben és a tizedik éppen most gyujtotta fel a szénapadlást, amelyet pedig szalonnak akart berendezni, nem szeretné tehát, ha az én gyermekem elrontaná drága magzatjait, igaz ugyan, hogy nyolc harapóskutya is van a házban, de azért a lakás csak akkor nedves, ha a kutyák egy ágyban alusznak a bérlővel, különben makkegészséges és az a kis „salétrom“, amely a plafonig terjed, már nem játszik szerepet. Konyhát is kaphatok hozzá, csak spórhertet kell saját költségemen feállítani, a svábbogarakat és rusznikat ingyen kapom hozzá. A kis faházikómból pedig, amely az udvar tulsó felén van, legfeljebb három kilométernyire innen, ebédilt csinálhatok, amelyben ketten kényelmesen elférnek. Az egész lakás nem kerül többbe másfélezer dinárnál havonta, de a petroleum villanyvilágítást külön kell fizetnem, az ivóvizet pedig a közeli Dunából merithetem, amely legfeljebb másfélórányi járásnyira van a hálószobától.

Most van pont negyven esztendeje, hogy lakást keresek, azóta már megfordultam mindenütt, olyan lakásokban is, ahol több a szobaur, mint a szoba, több a poli, mint a bolhi s ha a következő negyven esztendő alatt nem talállok valamit, ami megfelel, fenyegető levelet írok Krausz bácsinak, felülök egy Renault autóra és beíratom magamat csecsemőnek a venáci üdültelepre.

K. A.

1926. Október 17. Vasárnap

Római katolikus: *Hedvig*. Protestáns: *Hedvig*. Görög keleti: (Okt. 4.) *Hierot*. A Nap kel reggel 6 óra 20 perckor, nyugszik 17 óra 10 perckor. A Hold kel 15 óra 49 perckor, nyugszik 0 óra 53 perckor. Nemzeti Színház: D. u. Az utolsó keringő. Testvérek. Odeon: Tüziriadó.

Időjárás: (A petrovaradni katonai meteorológiai állomás jelentése) Szép idő az egész országban. Reggeli ködök az ország központjában. A hőmérséklet magas marad.

Időjóslás: Szép idő. Hőmérséklet 13—25 fokig.

— **Nyolc orvos pályázott a városi főorvosi állásra.** Dr. Szeitecs Jován városi tiszti főorvos elhalálása folytán megüresedett városi főorvosi állásra a következő nyolc pályázat érkezett: Dr. Kluka György városi tiszti orvos, helyettes főorvos, dr. Cseremov György városi és törvényszéki orvos, dr. Popovics Jován noviszádi járási orvos, dr. Adamovics Péter noviszádi orvos, dr. Szuváicsics Cseda titeli járásorvos, dr. Jovánovics György csurugi községi orvos, dr. Mogin Vása noviszádi orvos és dr. Szávkovics Ljubomir putincei községi orvos. A pályázati határidő pénteken telt le. A beadott kérvények az egészségügyi miniszterhez lesznek felterjesztve.

— **Wachtl** féle valódi rozs és házi kenyert csak a Zselezniciska ulica 6. szám alatti üzletben lehet kapni. Rendelésre naponkint házhoz szállít kenyeret és süteményt.

Vonat a löversenyterre. A vojvodinai lovaregylet értesíti a közönséget, hogy a vonat a vasuti állomásról egynegyed két órakor indul, a versenytérre vissza pedig fél hat órakor.

— **A legújabb női kabátok megérkeztek! Nagy választék! Olcsó árak!** „Platz“ cégnél, Novisad, Kr. Petra 30.

— **Szabadlára helyezték Gortva János dr. sztaribecseji földbirtokost.** Gortva János dr. sztaribecseji földbirtokos 1924. április 24-én egy összeszólalkozás alkalmával febbeütötte és súlyosan megsebesítette Kertész Gyula sztaribecseji kereskedőt. A noviszádi ügyészség intézkedésére Gortva János dr.: aki hosszabb ideig külföldön tartózkodott, hazatérése után letartóztatták és beszállították a noviszádi ügyészség fogházába. A földbirtokos védőügyvédje 50.000 dinár óvadékot ajánlott fel Gortva szabadlára helyezéseért. A vádtanács pénteken délután megtartott ülésén elfogadta a felajánlott óvadékot és elrendelte Gortva dr. szabadlára helyezését. Gortva dr. tegnap reggel már elhagyta a noviszádi ügyészség fogházát és nyomban Sztaribecsejre utazott családjához.

Vasárnap Teadélután

a Slobodában. — Belépő díj nincs.

Modern kölcsön-könyvtár, **KARDOS** Vilsonov-trg. 7.

— **Értesítjük** a n. é. közönséget és t. üzletfeleinket, hogy Magyar József úrtól az akvirálási megbízást megvontuk és azzal *Juristics Antal* urat bíztuk meg. Kérjük üzletfeleinket és a n. é. közönséget, hogy b. megrendeléseiket részére fentartani sziveskedjenek. Tisztelettel Farkas és Dürbeck-könyvnyomda.

Összezsukható vaságy 200.- dinár

és feljebb kapható **Csányi Zollán lakatos mesternél**, Novi Sad, Željeznicka (Petőfi) u. 38. szám. Ugyanott egy fiu lakatos inasnak felvétetik. 52x

— **Eljegyzés.** Kiss Tóth Ilonka Stara Morovica és Kardos Pál Noviszád jegyeseik. Minden külön értesítés helyett.

Charlston töltött bonbon a legjobb!!!

— **Házasság:** Pavelka Emma Petrovác és Vekias József Noviszád, házasságot kötöttek.

— **Szörme** vásárlása előtt tekintse meg „SILESIA“ gyári lerakatát, Novi Sad, Pašičeva ul. 21. Legkedvezőbb árak.

— **Eljegyzés.** Wolf Margitot Wolf Miksa (Noviszád) igazgató bájos leányát eljegyezte Engli Miksa (Subotica).

Vasárnap Teadélután

a Slobodában. — Belépő díj nincs.

— **Nyomtalanul eltűnt egy amerikai milliomos.** Dawis amerikai milliomos, az amerikai cementipar egyik legismertebb személyisége, eltűnt a Majestic gőzös fedélzetéről, amely tegnap érkezett meg Newyorkból Cherbourgba. Még nem állapították meg, hogy szerencsétlenségről, vagy öngyilkosságról van-e szó.

— **Gyermekkoszik** egy kedvező vétel folytán meglepő olcsó árban **Hemler** butiküzlet, Novisad.

— **Óriási tüzvész pusztított egy cseh-szlovák gyapjufonógyárban.** Prágából jelentik: Északcseh-szlovákia legnagyobb gyapjufonó gyárában az oberlauthensdorfi Pick gyártelepen délben tűz ütött ki, amely az egyik raktárpületben keletkezett, ahol több ezer métermáza gyapju volt felraktározva. A raktár pillanatok alatt lángban állott. A tűz rövidesen átterjedt a gyártelep valamennyi épületére, amelyek teljesen elpusztultak. Négy munkás a lángokban lelte halálát. A gyár kétezer munkása elvesztette kenyerét.

BUTOR RÉSZLETFIZETÉSRE

ATLAS D. D. BUTOR és FAÁRUGYÁRBAN Novisad, Sumadijska u. 10. (A Hal-téren tul.)

— **Angol rendőrök harca a sztrájkolókkal.** Londonból jelentik: A lapok jelentése szerint a rendőrség és a sztrájkoló bányászok között, az Avon völgyben végbement összefüvés alkalmával, kilenc rendőr sebesült meg. A sztrájkolóknak harmincöt sebesültjük van ezek közül három súlyos. A sztrájkoló bányászokat egy magaslatra szorították fel, amelyet a rendőrség a sztrájkolók középára közepette megostromolt.

A legelegánsabb és legolcsóbb női táskát **Lazarević, Novi Sad, Pašić (Szücs) u. 30.** kibővített üzletében kapja.

— **Bacher Emil meghalt.** Budapestről jelentik: Bacher Emil, a Viktória-konzern volt vezérigazgatója péntek este szívszélhűdés következtében váratlanul elhunyt. Bacher Emil neve a Viktória malomkonzern bukásával kapcsolatosan került forgalomba. Bacher az ellene emelt vádak alapján heteken át vizsgálati fogságban tartották, ahonnan csak az elmúlt hetekben szabadult ki.

— **Amerika a postarablások hazája.** Washingtonból jelentik: A new-jerseyi legutóbbi postarablás ügyében a póstaügyi miniszter kijelentette, hogy a világ egyik országában sem követnek el annyi postarablást, mint az Egyesült Államokban. A miniszter azt mondta, hogy javaslatot fog benyújtani a konferenciához, amelyben azt indítványozza, hogy a postarablásokra mondják ki a halálbüntetést.

Mágneses vihar tombol az angol vizeken Londonból jelentik: Mágneses vihar, amely körülzárguldozta a világot, tegnap megzavarta a kábelösszeköttetést Angliával Észak és Délamerika, ugyszintén Európa felé. Tokiói hír szerint, Yeterovuv sziget körül tíz japán hajó elsüllyedt, husz matróz a tengerbe fulladt.

1/3 hold telep

olcsón eladó 2 kis épülettel Darányi-telep III. csop. 9. szám, a Božić-vendéglő közelében.

APOLLÓ

még ma:

Schellenberg Testvérek

Okvetlenül nézze meg a „TÜZRIADÓT“ még ma az ODEON-ban

SPORT

A mai nap sportja:

Reggel 4 óra 50 perckor

A Fruska Gora turistatársaság első csoportjának indulása a kamenicai hajóval.

Reggel 6 óra 30, 8 és 9 órakor.

Fruska Gora turistatársaság többi csoportjainak indulása.

Délelőtt 9 órakor

Radnicski—NAK tartalékcsoportok mérkőzése a Karagyorgye pályán.

Délelőtt 9 óra 30 perckor.

OSKV—NAK kombinált csapatok tréningmérkőzése, utána OSKV—NAK törpék mérkőzése a NAK pályán.

Délután 2 órakor.

Futtatás a szajlovi löversenyterén. — Radnicski—NAK ifjusági mérkőzés.

Délután 3 órakor

Radnicski - NAK elsőosztályu bajnoki mérkőzés. Bíró: Zsivánovics.

Három órakor kezdik a mai Radnicski—NAK mérkőzést nem pedig félnégykor, mint ahogy a plakáton van. A korábbi kezdés azért vált szükségessé, mert a legutóbb lejátszott mérkőzések ugyiszólván kivétel nélkül teljes sötétségben fejeződtek be.

„Csak egy dinárt a sportsirokra!” Ilyen felirású táblák fogadják ma a mérkőzések közönségét. Reméljük, hogy a szerény kérést az áldozatkészségéről ismert noviszádi futball közönség megértéssel fogadja és adományával hozzájárul a noviszadi temetők sportsírijainak megjavításához.

NAK futballszakosztálya felkéri a következő játékosait, hogy az itt megjelölt időben a NAK pályán megjelenni sziveskedjenek és pedig

az 1b d. e. 9 órakor Radnicski IB bajnoki miatt Babin, Bošos, Peikert II., Majoros, Radoszavlevity I., Aranyosi, Juhász, Neuwirth, Mitrovity, Horvath Gy., Szeuling.

délelőtt 9 órakor a II. OSKY ellen Leonard, Hajser, Fiedler, Help, Radoszavlevity II., Paselko, Istók, Markovity, Vojnovity, Gerich, Hallerl.

délután háromnegyed 2-kor a ifj. a Radnicski ellen: Platz, Hiegl, Szabó, Zagorai, Lemler, Müller, Scheil, Fekete, Gabel Haller II., Horvath III. és Schneider

délután fél 3 kor a I. a Radnicski ellen Kovracsek, Majer, Roka, Heterle, Antonity, Alekszi, Bertók, Paszt II., Lenci, Lerch, Schäffer, Saró.

NAGYFEJEŐ KÉZIMUNKA ÜZLETE ::
NOVISAD, JEVREJSKA U. 9. SZ.

Előnyomda. Kézi és géphímző terem. Gombáthuzás. Nagy választék a legújabb függöny, Storr, miljö, futó, agyterítő és agygarnitúrák, fehérnemű és a legdivatosabb ruhaminták előnyomtatása és himzése, kézi és gépszur túllhímzés, endlízés, diszpárna monitorozás és perzsa szőnyeg nyírása (stuccolás). Sport zászlók készítése. Teljes keletgyék készítése hozott anyagból is. Nagy választék kézi klópill csipkékben és kézimunka kellékekben.

Jutányos árak! Pontos kiszolgálás!

TOZSDE

Október 16	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	914.50			177 —
Zürich			1094.25	1932. —
Newyork	517.50		56.55	
London	2511.50		274.80	485.25
Páris	1491 —		165. —	288. —
Milano	21.25		230 —	411.25
Prága	15.32		167.80	—
Berlin	123.15		—	—
Budapest	72.45		—	—
Brüsszel	14.57		—	280.50
Bécs	73. —		799. —	—
Bukarest	275. —		—	—
Amsterdam	207. —		—	40.01
Szofija	374.50		—	—
Oslo	—		—	—
Szaloni	—		—	—
Stockholm	—		—	—

Chicagol terményszde

1926 október 16, 20 óra

Buza

Szeptember	December	Május	Tengeri	December	Május
—	139.3/8	143.50	—	76	84.1/8

Irányzat: buza, tengeri szilárd (AVALA)

Noviszadi terményszde

1926 október 16. (Hivatalos jegyzések)

Buza, bácskai szokvány d. k. kötés 272:50 (200 mm), bácskai 75—76 2 százalékos d. k. kötés 272:50 (200 mm), bánáti 76. 2—3 százalékos d. k. kötés 270 (200 mm). Zab, bácskai XI-1-ig d. k. kötés 142:50 (100 mm). Tengeri, bácskai öreg X-25 ig d. k. kötés 165 (165 mm), bácskai IV. Tisza r. k. kötés 150 (200 mm), bácskai szárított X. d. k. kötés 150 (300 mm), bánáti szárított X. d. k. kötés 140 (200 mm), szerémi szárított Indjija paritás XI-XII. d. k. kötés 146 (200 mm), szerémi új d. k. kötés 112 (500 mm) Buzaliszt, bácskai nullás g. d. k. kötés 430 (200 mm). Bab, bácskai fehér 2 százalékos d. k. kötés 150 (500 mm). Irányzat: szilárd.

Szerkesztésért és kiadásért felel
TOMÁN SÁNDOR

HIRDETÉSEK

500 drb óra ingyen!

Minden IDOL krém dobozban van egy betű az

J D O L K R E M

szóbol. Ha azokat összegyűjti és beküldi az üres dobozokkal együtt,

jutalmul kap egy órát!

Kérje mindenhol!

Ne fogadjon el mást!

Prva Jugoslovenska Kemička Fabrika D. D. Novisad.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELADÁS

Uj! Uj!
„RELIEF“

festészet, alapozó festék és minden hozzávaló kellek kapható:

Bröder és Kovács

festők kereskedésében

NOVISAD

Futoski p. 43. - Tel.: 84

ELADÓ egy komplett hálószoba, egy ebédlőkredenc és egy szoba kiadó. Futoski put 70 1336-1-3

BUTOROK ELADÓK:

Egy festett garderozszekrény, fekete tölgyfa íróasztalok és egy világos tölgyfa íróasztal, díófa könyvszekrények, sarokdivány, nagy divány, réz-ágyak, hálószoba szekrények és éjjeli szekrények, asztalok, ebédlői székek bőr ülésű és egyéb butorok, keveset használt, de jó állapotban levők. VARGA asztalos, Magyar u. 32. szám. 1333-1-0

ELEGÁNS jömeneteli FODRÁSZÜZLET Sentán. legforgalmasabb helyen eladó. Kétszerre fizethető, a berendezés külön is. Benedek István Senta.

KIADÓ

KÜLÖNBEJÁRATU szoba egy urnak vagy hivatalnoknőnek ellátással kiadó. Cim: Schmolka hirdetőirodában Novi Sad, Jevrejska 7. 1211-1-2

KIADÓ a Pirosi-ut végén 3 szoba, konyha, speiz, előszoba, raktár és egy nagy kukorica göré (csardák.) Cim a kiadóban. 1324-1-2

KERESLET

2 fiatal ügyes MÉSZA-ROS és HENTESSEGÉD azonnali belépésre keresetik. Schmidt József, Magyar u. 45. 1346-1-2

VEGYES

Elsőrendű HÁZIKOSZT kitűnő italok, naponta ZENE, TÁRSASBÉDEK és BANKETEK megrendezését vállalja WINKLESÖRCSARNOK. Torer György vendéglős. 1071-1-50

ELVESZETT egy szürke barna foltos, barna füles, vágott farku, 2 éves német faj VADÁSZKUTYA. Becsületes megtaláló vagy nyomravezető illő jutalom ellenében adja át Grosinger, Njegoseva-u. 1. II. em.

ELVESZETT egy Sipos Mária névre szóló csejédkönyv 2 darab fényképpel. A becsületes megtaláló adja le a kiadóból.

VESZEK és ELADOK használt butorokat, keresek egy jó munkás asztalost. Cim: Pirosi-ucca 7. szám. 1363-1-2

NÉMET nyelvtanár nő kitűnő eredményű módszerrel ad oktatást Laze Kostica u. 29. 1335-1-3

FÉRFI Singer-varrógép olcsón eladó Bana Jelašića (Mikes Kelemen) u. 6.

Egy eiegans és jóforgalmu

cipész-üzlet műhellyel,

teljes berendezéssel a belvárosban, más vállalkozás miatt, azonnal eladó. 1351 Cim a kiadóban. 1-2

MECHANIKAI KENDERZSÁKOT

ajánl a

Fonó- és Kötélverőgyár
r. t. Odžaci

1292-1-0

Hétfőn

APOLLÓ-ban

Lya de Putti

a „Féktelen szenvedély” című filmben.

Hölgyek!

Téli kabátok a legújabb divat után a legjobb kivitelben minden árban megérkeztek

PLATZ
konfekciós üzletében
Novisad, Kralja Petra 30.
1328-1-6

Gépiró(nő)

ki a gyorsírást szerb és német nyelven teljesen bírja, felvétetik. (Önálló levelező (nő) előnyben részesül. Továbbá

önálló irodai vezető,

ki egyúttal önálló német-szerb-magyar levelező is, azonnali belépésre kerestetik. Irásbeli ajánlatok az eddigi működés és referenciák megjelölésével **Schmolka hirdetőirodába**, Novisad, Jevrejska 1319 ul. 7. ala küldendők. 1-3

Gelb električar**(villanyszerelő)**

Novisad, Jevrejska ul. 11.

Vállalja az összes villamos szakmába vágó munkákat. — Világítási javításokat este 8 óráig végzek.
1240-1-0

Házat veszek

3 szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekkel állót. Irásbeli ajánlatokat

„Házvétel“

jellegére a kiadóba kérek.
1368-1-3

Állandóan raktáron a legjobb minőségű

falusi liszt,

korpa, kukorica, kukoricadara, árpa, árpadara, zab, burgonya, díjmentesen házhoz szállítva.

Gausz János

Novi Sad, Futoski put 66. — Telefon 534

Egy tiszta, csinosan

butorozott szoba

különbejárattal azonnal kiadó.

Novi Sad, Laze Kostića ulica 27.
1349-1-2

Értesítem vendégeimet és ismerőseimet, hogy f. hó 17-én vasárnap este 8 órától tánccal egybekötve

SZÜRETI MULATSÁGOT rendezek,

a jóhírű pasicsevői Tamburazenekar közreműködésével.

Tisztelettel:

MÁRIÁS SAMU vendéglős (Darányi telep)
1360-1-1**FASZÜKSÉGLETÉT** legelőnyösebbenUd. **NAGY i DRUG-nál**

1365

Futoski-put 101. alatt (Telefon 321.) szerezheti be
Pontos és gyors kiszolgálás garantálva!

1-3

Tanulóleányok,

egy fiatal varróleány fizetéssel felvétetnek.

JULIO BERGERkonfektio vállalata, Pašičevo u. 11.
1371-1-2**Szép butorozott szoba**

fürdőszobával, vagy esetleg egy kisebb lakás a város központjában kerestetik. Cim:

Schmolka hirdetőirodában, Novisad
1367 Jevrejska ul. 7. 1-2**Varrólányok**

felvétetnek Jevrejska ul. 4.

„Jeannine“ divatszalonban**ZONGORÁK és PIANINOK**

elsőrangú gyártmány nagy választékban

TRUPPEL BÉLA

hangszerkészítőnél Novi Sad,

Dunavska ulica 17. és
Željeznička ulica 31.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel- és külföldi quintisztia hurokban. Eladás nagyban és kicsinyben. - Javításokat és hangolásokat elvállal

Lawn tennis rakett eladás és rakettjavítás**Az Ingyenkényér Egylet**keres „Gyermekotthona“ részére egy **megbízható felügyelőt.**Szerb, magyar és német nyelv ismerete megkivántatik. Jelentkezni lehet: **Kr. Alexandra** ulica 11. szám alatt.
1373-1

Naponta friss **Mignon** darabja dinár 1:75
Zsurforta, különféle kivitelben darabja 25 dinár kapható **Royal** cukorka üzletben Kralja Aleksander-ulica 9. Ugyanott egy **kifutó-leány** felvétetik.

A Novisadi Terménytőzsde építkezésnél fennmaradt nagyobb mennyiségű teljesen száraz és egészséges

ácsolt és gömb épülettök

3 mtr. 20 mtr. hosszban olcsón eladó. Fekereskedőknek alkalmi vétel. Megtekinthető és közelebbi felvilágosítás az új terménytőzsde épületnél.
1323-13

Gyakornok,

érettségizett, szerb-német tudással felvétetik. Cim megtudható: **Kardos hirdetővállalatnál**, Novisad, Vilsonov trg 7.

KALAPOKAT

fest, tisztít és alakít a legmodernebb kivitelben. Új női, férfi és gyermekkalapok készítése. Olcsó árak!
Török Károly, Magyar u. 66-68. sz.

Luksus autót

veszek használt, de jókarban levőt.

Mogin, Temerinska put.

Legnagyobb rőfös és vászonáru kereskedés

RALETIC M. MILOŠ

KRALJA PETRA UL. 2. NOVI SAD PAŠIČEVA ULICA 1.
(A PÜSPÖKI PALOTÁVAL SZEMBEN.)

Felhívja a nagyérdemű közönséget a **párizsi és londoni** ujdonságokból összeállított

KIÁLLÍTÁSÁNAK

megtekintésére, mely e hó 13-án este 6 órakor nyílik meg és folyó hó 25-ig tart.

Az igen tisztelt vásárló közönség érdeke, hogy ezen kiállítást minél nagyobb számban felkeresse, mert ezen alkalommal is meggyőződhetik, hogy hol szerezheti be szükségletét legolcsóbban és legelőnyösebben. — Az áruk kiállítása és reklám élőkép bemutatása a közönség külön érdeklődésére tarthat számot.